

Vjesnik Вісник

Broj 105, 8/2025. / Номер 105, 8/2025.

ISSN 1847-327X

ukrajinske zajednice u Hrvatskoj

української громади в Хорватії

Papa Lav XIV i poglavar Ukrajinske grkokatoličke crkve Svjatoslav Ševčuk

ПАТРІАРХ УКРАЇНСЬКОЇ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ БЛАЖЕННІШИЙ СВЯТОСЛАВ: ГУРТУЙТЕСЯ В УКРАЇНСЬКІЙ ГРОМАДІ, ГУРТУЙТЕСЯ В УКРАЇНСЬКІЙ ЦЕРКВІ!

Отець і Глава УГКЦ Блаженніший Святослав та Апостольський екзарх для українців у Німеччині та країнах Скандинавії владика Богдан Дзюрах взяли участь у щоденній акції солідарності з Україною, що відбувається в центрі Осло біля парламенту та королівської резиденції. Після заходу Глава Церкви на запрошення української громади взяв участь у благодійному вечорі, організованому на підтримку України.

Щоденну акцію солідарності з Україною організує місцева українська громада спільно з норвезькими друзями. Такі мітинги в Осло відбуваються щодня від самого початку повномасштабного вторгнення росії в Україну. Блаженніший Святослав передав учасникам мітингу вітання від братів і сестер з Києва. Він подякував українській громаді Осло за те, що акції на підтримку України тут відбуваються щодня.

Духовний лідер українців наголосив на важливості протистояння російській дезінформації: «Спочатку росія почала атакувати Україну софістикованою

інформаційною зброєю. Щойно потім прийшли російські ракети, дрони та інша зброя. А ми з вами маємо можливість протистояти цій брехні тоді, коли говоримо правду».

Процитувавши святого Августина, Глава УГКЦ нагадав: «Правду не треба захищати, її треба свідчити. Бо правда має свою власну силу. Правда є подібна до лева, якого треба тільки випустити з клітки. Те, що ми зараз тут робимо, ми випускаємо силу правди у суспільний простір королівства Норвегії».

Блаженніший Святослав поділився болючими деталями про життя в Києві під постійними обстрілами: «Наші українські діти вже місяцями не можуть вночі спати. Малі діти мають фобію темряви і ночі, бо знають, що це період, коли почнуть атакувати дрони і ракети. А тоді, коли приходить день, час йти до школи, а вони хочуть спати». Глава УГКЦ наголосив: «Сьогодні дуже важливо, щоб світ не втомлювався від України. Часом ті, що не знають, що таке війна, які ніколи не переживали нічного російського бомбардування, кажуть, що вони змучені. Я кажу, коли ви втомлені, я маю бути мертвий? Але ми стоїмо, ми боремося і заявляємо на цілий світ, що ми не просто маємо право на існування як народ, як мова, культура, держава. Ми готові за це покласти своє життя». Блаженніший Святослав закликав українців у Норвегії зберігати свою ідентичність та єдність: «Прошу вас: тут, у Норвегії, не забувайте, чийх батьків ви є діти! Гуртуйтеся в українській громаді, гуртуйтеся в українській Церкві! Не загубіться у цій країні! Тому що ми боремося не тільки за наше сьогоднішнє, ми боремося теж за наше майбутнє».

Цитуючи свого попередника, блаженнішого Любомира Гузара, Глава УГКЦ нагадав: «Кожного дня, коли встаєте зранку, спитайте себе, а що я цього дня можу доброго зробити для України? Побачите, ваше сумління вам підкаже, що саме в цей день, в якому місці, зробити доброго для нашої багатостраждальної, але героїчної Батьківщини».

IMPRESUM:

Izdavač: Ukrajinska zajednica Republike Hrvatske
Видавель: Українська громада Республіки Хорватія
Vijeće Europe 204, 32 000 Vukovar
e-mail: ukrajinskazajednica.hr@gmail.com
MB: 2331748 ; OIB: 35971824466
Žiro račun: PBZ HR4823400091110579040

Uredništvo Vjesnika:
Svetog Roka 53A, 31 000 Osijek
Tel: 098/ 1933-288
e-mail: vjesnikuz@gmail.com
ISSN 1847-327X
“Vjesnik” izlazi devet puta godišnje

Naklada: 1000 primjeraka

Tisak: Grafika d.o.o., Strossmayerova 295, 31 000 Osijek

За видавця: Владо Карешин

Za izdavača: Vlado Karešin

Головний редактор: Оксана Мартинюк

Glavni urednik: Oksana Martinjuk

Редакція:

Борис Гралюк, Микола Застрижний, Іван Семенюк,
Віктор Камінський, Оксана Стурко, Тетяна Рамач

Uredništvo:

Boris Graljuk, Nikola Zastrižni, Ivan Semenjuk,
Viktor Kaminskyj, Oksana Sturko, Tetjana Ramač

Лектор хорватської мови: Нівес Романек

Lektor hrvatskog jezika: Nives Romanjek

Дизайн та комп'ютерна верстка: Антонія Буруш

Dizajn i kompjuterski prijelom: Antonia Buruš

Novosti iz djelatnosti Ukrajinske zajednice Republike Hrvatske

- 4 ODRŽANA 111. TEMATSKA SJEDNICA SAVJETA ZA NACIONALNE MANJINE REPUBLIKE HRVATSKE
- 5 ODRŽAN SEMINAR O PRIJAVAMA NA JAVNI POZIV SAVJETA ZA NACIONALNE MANJINE ZA 2026. GODINU I IZVJEŠTAVANJU ZA 2025. GODINU
- 6 27 ЖОВТНЯ – ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОЇ ПИСЕМНОСТІ ТА МОВИ
- 7 DAN UKRAJINSKE PISMENOSTI I JEZIKA
- 8 ДЕНЬ ПИСЕМНОСТІ ТА МОВИ
- 10 У ЗАГРЕБІ ВІДЗНАЧИЛИ ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОЇ ПИСЕМНОСТІ ТА МОВИ
- 11 ОГОЛОШЕННЯ МІЖНАРОДНОГО КОНКУРСУ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ІМЕНІ ПЕТРА ЯЦИКА
- 12 КУРИКУЛУМ (НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА) З ПРЕДМЕТА «УКРАЇНСЬКА МОВА І КУЛЬТУРА» ДЛЯ ПОЧАТКОВИХ І СЕРЕДНІХ ШКІЛ У РЕСПУБЛІЦІ ХОРВАТІЯ (МОДЕЛЬ С)
- 12 ХОРВАТСЬКА ЛІТЕРАТУРА У ЛЬВОВІ: КУЛЬТУРНИЙ ДІАЛОГ, СОЛІДАРНІСТЬ І СПІВПРАЦЯ
- 14 DODIJELJENE ROTVRDE PETOJ GENERACIJI UKRAJINSKIH POLAZNIKA IEP-A
- 15 ТОВАРИСТВО «ХОРВАТІЯ ДОПОМАГАЄ» НАДАЄ ВЕЛИКУ ПІДТРИМКУ УКРАЇНИ
- 18 БЛАГОДІЙНИЙ КОНЦЕРТ ANNADEL В ЗАГРЕБІ
- 19 SUSRET DELEGACIJE ŽUPLJANA SA ŽUPNIKOM GRKOKATOLIČKE ŽUPE SV. ĆIRILA I METODA U ZAGREBU
- 19 ЗУСТРІЧ ДЕЛЕГАЦІЇ ПАРАФІАН З ПАРОХОМ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ПАРАФІЇ СВ. КИРИЛА І МЕТОДІЯ У ЗАГРЕБІ
- 20 U SLAVONSKOM BRODU ODRŽANA 85. SJEDNICA PREDSJEDNIŠTVA UKRAJINSKE ZAJEDNICE RH
- 20 УКРАЇНА ТА ХОРВАТІЯ ПРОВЕЛИ ПЕРШУ МІЖНАРОДНУ ВЕТЕРАНСЬКУ КОНФЕРЕНЦІЮ
- 21 ОБОРОННА ПІДТРИМКА УКРАЇНИ ТА ВЕТЕРАНСЬКА ПОЛІТИКА

Djelatnost naših društava

- 22 U VUKOVARU ODRŽAN 7. SAJAM KNJIGA I NAKLADNIŠTVA NACIONALNIH MANJINA VUKOVARSKO-SRIJEMSKJE ŽUPANIJE
- 22 УКРАЇНСЬКИЙ СТЕНД НА „GASTRO TUROPOLJA 2025.“ У ВЕЛИКИЙ ГОРИЦІ – З УКРАЇНОЮ В СЕРЦІ І ДОБРОМ У ДІЯХ
- 23 «ХТО СПІВАЄ – ДВІЧІ МОЛИТЬСЯ»
- 25 МАНІФЕСТАЦІЯ «РАПСОДІЯ УКРАЇНСЬКИХ КОЛЬОРІВ У ЗАГРЕБІ»
- 26 У ОСІЄКУ ВІДБУЛАСЯ ТРАДИЦІЙНА МАНІФЕСТАЦІЯ «НА КРИЛАХ ПІСЕНЬ»
- 27 U OSIJEKU ODRŽANA TRADICIONALNA MANIFESTACIJA „NA KRILIMA PJESME“
- 28 КАТЕРИНА МІХАЛІЦИНА: «ЩОБ СВІТ ПОЧУВ НАШІ ГОЛОСИ»

Povijesne ličnosti Ukrajine

- 30 UKRAJINSKI SKLADATELJ MYKOLA LEONTOVYČ

Čuvajmo vjeru i duhovne tradicije

- 32 ZAJEDNIČKO HODOČAŠĆE U MARIAGYUD
- 33 ŽUPA KRISTA KRALJA U VUKOVARU PROSLAVILA NASLOVNI BLAGDAN
- 33 U OSIJEKU PROSLAVLJEN BLAGDAN KRISTA KRALJA
- 34 U BUKOVLJU SVEČANO PROSLAVLJEN BLAGDAN POKROVA
- 35 U ZAGREBU OBILJEŽEN DAN BRANITELJA I BRANITELJICA
- 35 У ЗАГРЕБІ ВІДЗНАЧИЛИ ДЕНЬ ЗАХИСНИКІВ І ЗАХИСНИЦЬ УКРАЇНИ

NA NASLOVNOJ STRANICI: Papa Lav XIV i poglavar Ukrajinske grkokatoličke crkve Svjatoslav Ševčuk

NA ZADNJOJ STRANICI: Obilježavanje Dana ukrajinske pismenosti i jezika u organizaciji Ukrajinke zajednice Republike Hrvatske

ODRŽANA 111. TEMATSKA SJEDNICA SAVJETA ZA NACIONALNE MANJINE REPUBLIKE HRVATSKE

U prostorijama Vlade Republike Hrvatske Savjet je 3. listopada 2025. godine održao 111. tematsku sjednicu. Sjednici su uz članove Savjeta nazočili i predstavnici Hrvatske radiotelevizije Robert Šveb, glavni ravnatelj, Renato Kunić, pomoćnik glavnog ravnatelja, Diana Roko, urednica Odjela za obrazovanje i znanost HTV-a i Eliana Čandrlić Glibota, glavna urednica programa Hrvatskog radija, te Ministarstva kulture i medija, Krešimir Partl, državni tajnik i Nives Zvonarić, ovlaštena za obavljanje poslova ravnatelja Uprave za medije i razvoj kulturnih i kreativnih industrija.

Savjet je nakon provedene rasprave o prvoj točki dnevnog reda primio na znanje Izvješće Hrvatske radiotelevizije o proizvedenim, suproizvedenim i objavljenim programima namijenjenim informiranju pripadnika nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj u 2024. godini. Izvješće nije prihvaćeno jer Savjet nije zadovoljan ukupnom minutažom koja se tijekom 2024. godine kroz programe Hrvatske radiotelevizije odnosila na manjinske teme.

Izraženo je nezadovoljstvo i vrstom priloga s obzirom da naglasak nije na kvaliteti već kvantiteti čime se ne doprinosi jačanju kolektivne svijesti o važnosti manjinskih tema kao i svakodnevnih manjinskih pitanja. U odnosu na 2023. godinu utvrđen je ponovni pad zastupljenosti manjina u emitiranim programima, a koji se može u najvećem dijelu pripisati prilično velikom smanjenju informativnih emisija na ostalim programskim sadržajima te smanjenju dokumentarnih sadržaja HTV-a. Zabilježeni oveliki pad manjinskih minuta u informativnom programu u odnosu na 2023. godinu činjenično dovodi do informativnog nesrazmjera između većine i manjine koji nije u interesu društva kao cjeline.

Predsjednik Savjeta izrazio je i veliko nezadovoljstvo zbog nezainteresiranosti i neangažiranosti suštinske manjinske emisije "Prizma" za rad i djelovanje Savjeta što je općenito nepovoljno za manjinski svijet jer je Savjet krovno državno

tijelo osnovano za svih 22 nacionalne manjine Republike Hrvatske.

Pozitivan pomak evidentan je u minutaži i broju emitiranja specijalizirane manjinske emisije Manjinski mozaik (povećanje broja emisija za 31% te minutaže za 53%)

Konstatirana je još uvijek nedovoljna zastupljenost programa namijenjenog pripadnicima nacionalnih manjina u cjelokupnom programu Hrvatske radiotelevizije.

Predstavnici Hrvatske radiotelevizije ukazali su na pozitivne pomake u odnosu na 2023. godinu i spremnost na poboljšanje kvalitete priloga te daljnje traženje adekvatnijeg rješenja za mjerenje zastupljenosti i gledanosti manjinskog sadržaja nego li se to postiže minutažom.

Zajedničkom raspravom pozitivno je zaključeno kako je danas digitalni pristup programima i sadržajima poput aplikacije HRTi neophodan kako bi se postigla veća zainteresiranost, popraćenost i gledanost svih sadržaja pa tako i manjinskog. Svi sudionici rasprave suglasili su se i oko važnosti poticanja kvalitete priloga koji odražavaju stvarnu sliku manjinskih tema spram kvantitete koja ne daje zadovoljavajuće konkretne učinke i pomake.

Članovi Savjeta su nakon provedene rasprave temeljem Kriterija financiranja i ugovaranja programa ostvarivanja kulturne autonomije nacionalnih manjina usvojili Godišnje izvješće Savjeta o utrošku sredstava osiguranih u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2024. godinu. Savjet je donio Odluku o imenovanju Komisije za otvaranje prijave prijedloga programa pristiglih na javni poziv za 2026. godinu, Odluku o imenovanju Povjerenstva za raspodjelu sredstava udrugama i ustanovama nacionalnih manjina za 2026. godinu te Poslovnik o radu Povjerenstva. Predsjednik Savjeta napomenuo je kako su to postupovni koraci koji prethode raspisivanju javnog poziva za prijavu programa kulturne autonomije za 2026. godinu koji će se objaviti u Narodnim novinama tijekom narednog tjedna.

Savjet je sukladno Kriterijima za tri udruge nacionalnih manjina donio odluke povodom podnesenih zahtjeva za prenamjenu sredstava doznačenih u 2025. godini za realizaciju programa kulturne autonomije. Dok je za dvije udruge nacionalnih manjina donio odluke povodom zahtjeva za izmjenu u okviru hodograma odobrenih programa u 2025. godini.

Predsjednik Savjeta podsjetio je prisutne kako se bliži manifestacija Kulturno stvaralaštvo nacionalnih manjina u

2025. godini koja će se održati 30. studenog 2025. godine u Lisinskom.

Najavio je za udruge i ustanove nacionalnih manjina edukativni seminar o načinu podnošenja prijave programa putem mrežne aplikacije u organizaciji Stručne službe Savjeta koji će se održati 8. listopada 2025. godine u Novinarskom domu u Zagrebu.

Savjet za nacionalne manjine Republike Hrvatske

ODRŽAN SEMINAR O PRIJAVAMA NA JAVNI POZIV SAVJETA ZA NACIONALNE MANJINE ZA 2026. GODINU I IZVJEŠTAVANJU ZA 2025. GODINU

U organizaciji Stručne službe Savjeta za nacionalne manjine održan je 8. listopada 2025. u Novinarskom domu u Zagrebu za udruge i ustanove nacionalnih manjina edukativni seminar “Prijave na Javni poziv prema novim Kriterijima financiranja i ugovaranja programa ostvarivanja kulturne autonomije nacionalnih manjina”.

Seminaru su se odazvali predstavnici brojnih udruga i ustanova nacionalnih manjina čiji se programi kulturne autonomije financiraju putem Savjeta za nacionalne manjine iz Državnog proračuna Republike Hrvatske.

Sudionike seminara pozdravio je Vladimir Bilek, predsjednik Kluba zastupnika nacionalnih manjina, član Savjeta za nacionalne manjine i zastupnik češke i slovačke nacionalne manjine u Hrvatskom saboru.

Predsjednik Savjeta Tibor Varga uvodnim obraćanjem izvijestio je nazočne o proračunskim mogućnostima Savjeta za nacionalne manjine u 2026. godini.

Izvijestio je sudionike seminara kako je danas u Narodnim novinama objavljen Javni poziv udrugama i ustanovama za predlaganje programa kulturne autonomije iz područja informiranja, izdavaštva, kulturnog amaterizma i kulturnih manifestacija za 2026. godinu, te da će prijave na Javni poziv biti otvorene do 10. studenoga 2025. godine.

Matea Majdenić, voditeljica Odjela za Europske snage solidarnosti Agencije za mobilnosti i programe Europske unije,

upoznala je prisutne članove udruga i ustanova manjina s mogućnostima programa Erasmus+ u području mladih i Europskih snaga solidarnosti.

Zamjenica predstojnika Stručne službe Savjeta za nacionalne manjine Ida Balić referirala se na postupak prijave programa kulturne autonomije putem Javnog poziva sukladno novim Kriterijima financiranja i ugovaranja programa ostvarivanja kulturne autonomije nacionalnih manjina. Ukazala je na praktična rješenja i primjere s ciljem izbjegavanja pogrešaka koje se kontinuirano javljaju pri provedbi postupka prijave programa.

Obavijestila je sudionike seminara kako će upute udrugama i ustanovama nacionalnih manjina za prijavu na Javni poziv u 2026. godini, kao njegov sastavni dio, biti dostupne na mrežnim stranicama Savjeta. Uputama su detaljno razrađeni uvjeti i procedura provedbe javnog poziva uz navođenje sadržaja koji ne spadaju u programe kulturne autonomije i bilateralnih ugovora.

Završno, predsjednik Savjeta Tibor Varga podsjetio je na bitne odrednice podnošenja predstojećeg godišnjeg izvješća o radu i ostvarivanju programa s financijskim izvješćem za 2025. godinu.

Savjet za nacionalne manjine Republike Hrvatske

8.10.2025.

27 ЖОВТНЯ – ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОЇ ПИСЕМНОСТІ ТА МОВИ

*Ніжна, мила, світанкова, ясна, чиста, колискова,
Мелодійна, дзвінкотюча, дивна, радісна, співуча,
Легідна, жива, казкова, красна, чарівна, шовкова,
Найдорожча, добра, власна, мудра, сонячна, прекрасна,
Солов'їна, барвінкова, Українська моя мова!*

Щороку восени українці і українська діаспора світу відзначають свято спрямоване на усвідомлення важливості української мови як основи національної самобутності - День української писемності та мови. Це свято є символом національної української культури, яка багата на таланти, історію та традиції, воно є символом збереження та просування української мови, яка історично звеличує націю, служить єднанню між поколіннями, возвеличує Україну і українців.

День української писемності та мови – це не просто свято, а велика можливість для кожного українця проявити свою любов і повагу до рідної мови, зануритися в світ української літератури та культури, а також згадати про значення мови як засобу спілкування.

Українське слово завжди звучить чисто, гармонійно і мелодійно. Материнське слово є духовним джерелом життя й оберегом. Мова є найціннішим надбанням народу і особливо зараз, коли криваво виборюється кожне українське слово, ми маємо не з примусу, а лише за покликом власного сумління, гідності і совісті плекати в душі любов до рідної мови, до рідного слова, передавати культурні цінності та національні традиції майбутнім поколінням.

День української писемності та мови започатковано у 1997 році, як свято створене на підтримку ініціативи громадських організацій, і припадає на день вшанування пам'яті Преподобного Нестора-Літописця.

28 липня 2023 року у зв'язку з переходом на новоюліанський календар, президент України Володимир Зеленський підписав указ про зміну дати свята на 27 жовтня.

«На підтримку ініціативи громадських організацій та з урахуванням важливої ролі української мови в консолідації українського суспільства постановляю: Установити в Україні День української писемності та мови, який відзначати щорічно 27 жовтня в день вшанування пам'яті

Преподобного Нестора-Літописця», – йдеться в указі президента.

Нестор (1056 -114) – монах Києво-Печерської лаври. Саме він є автором першої писемної історії українських земель – «Повісті врем'яних літ», яка була створена в XI – на початку XII століття Нестором та літописцями. Доктор історичних наук Михайло Брайчевський називає Нестора одним з найбільших письменників раннього європейського середньовіччя. А з «Повістю врем'яних літ» пов'язують початок історії української літератури.

Мети свята у документі не прописано, але щороку в Україні і за її межами до цього дня проводять серії заходів. Свято нагадує про давність української мови, яка є єдиною державною, про історію її абетки, розповідає про розвиток української писемності, та й загалом популяризує українську мову в Україні та за кордоном. Традиційно в цей день приносять квіти до пам'ятника Нестору-Літописцю.

З 2000 року в прямому ефірі «Українського радіо» транслюють «Диктант національної єдності», який може написати кожен охочий. Також у цей день проводиться Міжнародний конкурс знавців української мови імені Петра Яцика, в якому беруть участь понад 5 млн. людей із 20 країн світу. Крім того, цього дня вшановують найкращих популяризаторів української мови, підтримують видавництва, що випускають україномовну літературу, проводять тематичні регіональні конкурси. Українська мова є однією з найбільш мелодійних мов світу, а свято української писемності та мови є унікальним, оскільки не багато націй світу мають відповідне свято на честь своєї мови!

Тетяна Рамач

DAN UKRAJINSKE PISMENOSTI I JEZIKA

Svake jeseni Ukrajinci i ukrajinska dijaspora diljem svijeta obilježavaju blagdan posvećen osvješćivanju važnosti ukrajinskog jezika kao temelja nacionalnog identiteta – Dan ukrajinske pismenosti i jezika. Ovaj praznik simbol je naše nacionalne kulture, bogate talentima, poviješću i tradicijom. On je simbol očuvanja i promicanja ukrajinskog jezika, koji je stoljećima uzdizao našu naciju, služio kao poveznica među generacijama te proslavljao Ukrajinu i Ukrajince. Dan ukrajinske pismenosti i jezika nije samo blagdan, nego i velika prilika za svakog Ukrajinca da izrazi svoju ljubav i poštovanje prema materinskom jeziku, da se uroni u svijet ukrajinske književnosti i kulture te da se prisjeti značenja jezika kao sredstva komunikacije. Ukrajinska riječ uvijek zvuči čisto, skladno i melodično. Majčina riječ za nas je duhovni izvor života i talisman. Jezik je najvrjednije blago naroda, a posebno danas, kada se svaka ukrajinska riječ krvavo brani, moramo ne iz prisile, već iz poziva vlastite savjesti i dostojanstva, njegovati u duši ljubav prema materinskom jeziku i riječi, te prenositi kulturne vrijednosti i nacionalne tradicije budućim naraštajima. Dan ukrajinske pismenosti i jezika ustanovljen je 1997. godine kao blagdan koji je nastao na inicijativu društvenih organizacija, a obilježava se na dan sjećanja Prepodobnog Nestora Ljetopisca. Dana 28. srpnja 2023. godine, u skladu s prelaskom na novi julijanski kalendar, predsjednik Ukrajine Volodymyr Zelenski potpisao je uredbu o promjeni datuma blagdana na 27. listopada:

„Na poticaj društvenih organizacija i uzimajući u obzir važnu ulogu ukrajinskog jezika u konsolidaciji ukrajinskog društva, određujem: ustanoviti u Ukrajini Dan ukrajinske pismenosti i jezika, koji će se obilježavati svake godine 27. listopada, na dan sjećanja Prepodobnog Nestora Ljetopisca“.

Nestor (1056. – 1114.) je bio redovnik Kyjivo-Pečerske lavre. On je autor prvog pisanog povijesnog djela o ukrajinskim zemljama – „Povijest minulih ljeta“, koje su u 11. i početkom 12. stoljeća stvarali Nestor i drugi ljetopisci. Doktor povije-

snih znanosti Mihajlo Brajčevski naziva Nestora jednim od najvećih pisaca ranog europskog srednjeg vijeka. A s „Poviješću minulih ljeta“ povezuje se i početak povijesti ukrajinske književnosti. Svrha blagdana nije izričito navedena u dokumentu, ali se svake godine u Ukrajini i izvan nje povodom ovog dana organizira niz događanja. Blagdan podsjeća na drevnost ukrajinskog jezika, koji je jedini državni jezik, govori o povijesti njegove abecede, razvoju ukrajinske pismenosti te općenito promiče ukrajinski jezik u zemlji i inozemstvu. Tradicionalno se toga dana polažu cvijeće i vijenci kod spomenika Nestor Ljetopiscu, a od 2000. godine na valovima „Ukrajinskog radija“ izravno se prenosi „Diktat nacionalnog jedinstva“, koji može pisati svatko tko to želi. Također se toga dana održava Međunarodno natjecanje poznavatelja ukrajinskog jezika „Petro Jacyk“, u kojem sudjeluje više od pet milijuna ljudi iz 20 zemalja svijeta. Uz to, toga se dana odaju priznanja najboljim promicateljima ukrajinskog jezika, podupiru se izdavači koji objavljuju literaturu na ukrajinskom jeziku te se organiziraju tematska regionalna natjecanja.

Ukrajinski jezik jedan je od najmelodičnijih jezika na svijetu, a blagdan ukrajinske pismenosti i jezika jedinstven je jer malo naroda u svijetu ima sličan blagdan posvećen svom jeziku!

Tetjana Ramač

ДЕНЬ ПИСЕМНОСТІ ТА МОВИ

У Вуковарі реалізовано проєкт Української громади Республіки Хорватія, присвячений писемності та мові

*Понад світом хай лунає, хай ніхто не забуває,
Рідну, мову – українську, мудру, щедру, материнську!*

Надія Красоткіна

Хорватія за фінансової підтримки Ради з питань національних меншин Республіки Хорватія. Відповідальною за реалізацію проєкту була членкиня Президії Української громади Республіки Хорватія проф. Тетяна Кочнева Рамач.

Свято рідної мови відбулося під гаслом «Ти наше диво калинове, кохана, українська мово!» Учасниками свята були хлопці та дівчата із Загреба, Липовлян, Шумеча, Осієка, Вуковара і Петрівців, які в своїх культурно-просвітніх товариствах плекають традиції своїх предків та в школі вивчають українську мову.

Насичена програма заходу включала екскурсію по місту Вуковар, міський музей – Палац Елтз та навчально-розважальну програму. Діти декламували вірші українською, активно відповідали на питання вікторини, дізналися багато цікавих фактів про українську мову та періоди її історії.

Під час екскурсії містом, яку провів Давор Лагудза, діти ознайомилися з історією міста Вуковара, що в перекладі означає фортеця на Вуці (від назви річки Вука та угорського слова var). Біля пам'ятного хреста на березі Дунаю, спорудженого на честь усіх захисників, які віддали життя за свободу Хорватії, діти запалили свічки та хвилиною мовчання і молитвою вшанували пам'ять жертв Вітчизняної війни в Хорватії та жертв російської агресії проти України.

У Вуковарі 25 жовтня 2025 року в Українському домі урочисто відзначено важливе для українців свято – День української писемності та мови.

Захід, який відбувся на державному рівні, був організований Українською громадою Республіки

Цікавою і пізнавальною зупинкою екскурсії для дітей був палац Ельц – один із презентативних об'єктів стилю бароко. Насолоджуючись пишністю та урочистістю кімнат палацу, діти мимоволі занурювалися в історію графської родини Ельц, яка мешкала тут з 1749 року. Зачарувала дітей і колекція хорватського національного одягу – безцінного національного скарбу Хорватії.

Найцікавішою та пізнавальною для дівчат і юнаків наразі була нвчально-розважальна програма, яка відбулася в Українському домі. Урочисто її розпочали ведучі свята – Олесь Коваль та Анна Агачева, які ділилися з учасниками та гостями цікавою інформацією: коли і чому з'явилося це свято, як розвивалася писемність на території України, коли і який період українська мова була забороненою... Літературні, мовні та народознавчі конкурси, які підготувала і провела проф. Оксана Мартинюк захопили всіх учасників дійства. Головним і важливим було те, що на святі панувала українська мова. З гордістю і повагою діти декламували вірші українських класиків, звучала й сучасна патріотична поезія.

На завершення урочисої програми прозвучав духовий гімн України «Боже, великий, єдиний нам

Україну храни!» (О. Кониського та М. Лисенка) у виконанні Ніколь Ласик з Липовлян.

Свято рідної мови відбулося успішно, а в дітей лишилися незабутні спогади. Мета заходу була досягнута, а найважливішим було те, що свято об'єднало в родинне коло наймолодших представників Української громади у Хорватії, які мають перед собою спільне завдання – вчити, розвивати, презентувати рідну материнську мову на цих теренах.

Тетяна Рамач

У ЗАГРЕБІ ВІДЗНАЧИЛИ ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОЇ ПИСЕМНОСТІ ТА МОВИ

Радіодиктант національної єдності у Загребі – єдність у слові, єдність у серці

Узатишній аудиторії ім. Тараса Шевченка (А-224) Філософського факультету Загребського університету панувала особлива атмосфера: десятки людей, різного віку і професій, прийшли написати Всеукраїнський радіодиктант національної єдності – разом, українською, з любов'ю до мови. До акції долучилися студенти та викладачі Кафедри української мови і літератури, члени Клубу студентів україністики, дипломати Посольства України в Республіці Хорватія, а також – і це найважливіше – численні представники Української громади. Ця подія, присвячена Дню української писемності та мови, вже вдруге об'єднала українців Хорватії та хорватів, що вивчають українську мову.

«Ми на одній хвилі — від Арктики до Антарктиди!» – наголосили організатори диктанту з Українського радіо

та телебачення «Суспільне», підкреслюючи, що диктант став не просто навчальним, а духовним об'єднанням українців усього світу. Авторкою тексту цього річного диктанту стала письменниця Євгенія Кузнецова, відома глибокими і людськими текстами, а читала його народна артистка України Наталія Сумська.

«Треба жити! Не трошки, не завтра, не після. По-справжньому! Зараз! Треба гладити котів, збирати гриби, везти цуценят із фронту на «Інтерсіті», робити ремонт і приносити щастя тим, кого любимо. Треба купувати сукні з лелітками і донатити на військо, вишукувати РЕБи і генератори (...) Треба любити свій дім, навіть якщо він тимчасовий і далеко від справжнього дому, того що в серці (...)» – саме ці слова з диктанту стали символом

віри в життя, любов і перемогу. Дякуємо Кафедрі української мови і літератури Філософського факультету за гостинність!

Коли ж чути шелест паперу, спільні зітхання і переживання, що не встигаєш записати текст, слова підтримки

та сміх, щире бажання не помилитися в кожній літері – це означає, що мова живе. Коли аудиторія заповнена шцерть – це найкраще свідчення єдності громади.

Дарія Павлешен

ОГОЛОШЕННЯ МІЖНАРОДНОГО КОНКУРСУ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ІМЕНІ ПЕТРА ЯЦИКА

Шановні представники українських громад у Хорватії!

Повідомляємо про проведення у період з жовтня 2025 року по квітень 2026 року XXVI Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Ячика серед закордонних здобувачів освіти. Конкурс відбуватиметься у два етапи: - перший – на рівні локальних закладів освіти (жовтень 2025 року – січень 2026 року); - другий – на рівні країни проживання серед переможців першого етапу (21 лютого – 10 березня 2026 року).

Інформаційну довідку щодо проведення конкурсу додаємо.

У разі виникнення додаткових питань та/або після обрання кандидатури вчителя для проведення конкурсу у Вашому локальному закладі просимо звертатися до голови Оргкомітету в Хорватії Дар'ї Павлешен: zlaniv@gmail.com, +385 91 784 6670.

Просимо Вашого сприяння у максимально можливому поширенні цієї інформації серед локальних освітніх і культурних осередків та здобувачів освіти, які вивчають українську мову самостійно.

З жовтня 2025 року по квітень 2026 року включно проводитиметься XXVI Міжнародний конкурс з української мови імені Петра Ячика серед закордонних здобувачів освіти (далі – Конкурс).

Традиційно Конкурс розпочинається 27 жовтня, у День української писемності та мови. Інформуємо, що з 10:00 цього дня на ютуб-каналі Міністерства освіти і науки України транслюватиметься церемонія відкриття Конкурсу (<https://youtube.com/live/yElaKHbO2M8?feature=share>). Відеозапис заходу в подальшому буде доступний за тим самим покликанням.

Учасниками Конкурсу серед закордонних здобувачів освіти є здобувачі освіти, які вивчають українську мову самостійно, в іноземних закладах освіти, де вивчається українська мова, культурно-освітніх центрах, громадських організаціях закордонних українців тощо (далі – закордонні здобувачі освіти). Також до Конкурсу можна залучити здобувачів освіти, які у зв'язку з воєнною агресією російської федерації проти України вимушено виїхали за межі держави.

Конкурс проводиться в п'яти категоріях (здобувачі освіти 8-9 років, 10-11 років, 12-13 років, 14-16 років, студенти закладів вищої освіти) у два етапи:

перший – на рівні іноземних закладів освіти, де вивчається українська мова, культурно-освітніх центрів, громадських організацій закордонних українців (далі – культурно-освітні центри) (жовтень-січень). Здобувачі освіти, які вивчають українську мову самостійно, мають право вільного вибору культурно-освітнього центру, що проводить перший етап Конкурсу серед закордонних здобувачів освіти;

другий – на рівні країни проживання закордонних здобувачів освіти (21 лютого – 10 березня 2026 року).

Для проведення Конкурсу в кожній країні, де він відбуватиметься, утворюється оргкомітет. Склади журі першого етапу Конкурсу формуються відповідними культурно-освітніми центрами. Склад журі другого етапу Конкурсу серед закордонних здобувачів освіти затверджується відповідним оргкомітетом.

Завдання першого етапу Конкурсу розробляються головою журі на основі орієнтовних завдань, що додаються до цього листа, з урахуванням особливостей вивчення української мови. Завдання першого етапу Конкурсу, що адаптовані для виконання учасниками, розміщено за покликанням

<https://drive.google.com/drive/folders/1qu0B5LV9E-l9HxfbKYPxeiE8YyZJRmy4>.

Завдання другого етапу Конкурсу будуть надіслані в січні 2026 року.

Переможцями першого етапу Конкурсу є учасники, які в кожній категорії посіли перше, друге та третє місця. Кількість призових (перших, других, третіх) місць становить, як правило, не більше 30 відсотків від загальної кількості учасників у кожній категорії з орієнтовним розподілом їх у співвідношенні 1:2:3 в рейтинговому порядку. У другому етапі Конкурсу в кожній категорії визначаються один переможець, який посів перше місце, два переможці, які посіли друге місце, три переможця, які посіли третє місце, згідно з рейтингом результатів.

Додаткову інформацію щодо проведення конкурсу можна отримати за телефонами: +38 044 248 26 55, +38 066 410 90 15 (Артеменко Олена)

Посольство України в Республіці Хорватія

КУРИКУЛУМ (НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА) З ПРЕДМЕТА «УКРАЇНСЬКА МОВА І КУЛЬТУРА» ДЛЯ ПОЧАТКОВИХ І СЕРЕДНІХ ШКІЛ У РЕСПУБЛІЦІ ХОРВАТІЯ (МОДЕЛЬ С)

До Дня української писемності та мови надійшла чудова новина: навчальна програма з української мови і культури (модель С) офіційно затверджена і опублікована у хорватському бюлетені «Narodne novine». Протягом 2023–2024 рр. тривала плідна робота над створенням цієї програми. До робочої групи увійшли викладачі кафедри української мови і літератури Університету в Загребі Домагой Клічек, Ана Дуганджич, Дарія Павлешен, а також активні представники української громади і фахівці Оксана Чулят, Олена Кривошей, Тетяна Тврдовські, Галина і Володимир Кубінські. Представником Агенції з виховання і освіти Хорватії був Марко Яворіна. Ця подія є результатом кропіткої роботи, проведеної з любов'ю, фаховістю і терпінням. Протягом 2023–2024 років робоча група працювала над створенням програми, яка відповідатиме хорватським освітнім стандартам і водночас зберігатиме дух української ідентичності.

«Це не лише програма. Це символ того, що українська громада є активною, живою і спроможною впливати

на майбутнє своїх дітей», – зазначила одна з авторок проекту.

Відтепер школярі матимуть можливість вивчати українську мову, історію, культуру, традиції та літературу – на системному рівні, з постійною підтримкою державних структур. Сподіваємося, що цей крок стане початком ширшого визнання внеску українців у культурне життя Хорватії.

Цей документ закладає міцний фундамент для подальшого розвитку української освіти в Хорватії — для того, щоб діти вивчали українську мову, літературу і культуру, пізнаючи свої корені. Документ опубліковано в офіційному бюлетені «Narodne novine», що означає його юридичну чинність і можливість впровадження в навчальний процес. Щиро вітаємо всіх учасників процесу та українську громаду з цією історичною подією!

Дарія Павлешен

ХОРВАТСЬКА ЛІТЕРАТУРА У ЛЬВОВІ: КУЛЬТУРНИЙ ДІАЛОГ, СОЛІДАРНІСТЬ І СПІВПРАЦЯ

У період з 3 до 5 жовтня 2025 року у Львові проходив 32-й міжнародний літературний фестиваль Lviv Book Forum. Цьогорічна тема фестивалю – «Тривкість і тривалість» (Resilience and Endurance) – має глибоке значення на тлі викликів, що постали перед українською культурою в умовах війни. Великою підтримкою для видавничої справи і українських письменників, для учасників і численних відвідувачів форуму, була участь хорватської культурної делегації. Делегацію авторів,

перекладачів і видавців (Зоран Жмірич, Оля Савичевич Іванчевич, Томіца Байсич, Крістіан Лепешич, Владимир Арсенієвич, Дарія Павлешен) що взяла участь у ярмарку, презентаціях, публічних дискусіях та інтелектуальних бесідах, очолив видавець Мішо Неяшмич.

32-й Book Forum розпочався подією «Замість відкриття: Відповідальність бути. Львів для України і світу». Особливо приємно, що модератором події став Вадим Карп'як, теле- та радіоведучий, який вирішив мобілізуватися до Збройних Сил України, щоб захищати країну безпосередньо на фронті, оскільки він прагне брати активну участь у наблизненні перемоги, захищати Україну не тільки на культурному фронті. Вступні слова на події виголосили Ольга Мовчан, директорка книжкового ярмарку та Неллі Клос, програмна директорка 32 BookForum, а також Надзвичайний і Повноважний Посол Хорватії в Україні, пані Аніца Джамич, яка також виголосила привітальну промову від імені міністра культури та медіа Хорватії, Ніни Обулен Коржинек. У промові зазначалося: «Цілі Форуму, який проводять з далекого 1994 року, — це цінності, яким і Республіка Хорватія у своїй політиці щодо книги надає пріоритетне значення. Ідеться про створення простору для діалогу

письменника і читача, популяризацію читання та видавничої справи, створення простору для діалогу між авторами, видавцями, читачами, перекладачами та широкою громадськістю. Важливе і налагодження зв'язків української літератури з міжнародною сценою та заохочення культурного обміну з іншими державами».

З української сторони для організації програми важливу роль відіграла Алла Татаренко – науковиця, перекладачка, есеїстка, викладачка на кафедрі славистики Львівського університету імені Івана Франка, літературознавиця, яка багато зробила для промоції хорватської літератури в Україні, задіяла до творчого процесу широке коло науковців, перекладачів, письменників і студентів, а також забезпечувала культурний міст між Україною і Хорватією. Алла Татаренко є однією з ключових фігур у регіональному літературному просторі, що працюють із хорватською та українською літературами. Вона здійснила десятки перекладів із хорватської мови на українську, а також навпаки, що дозволило створити міст між культурами. У контексті літературного ярмарку у Львові і Форуму видавців 2025-го року вона виступає як модераторка, організаторка та перекладачка, що сприяла спільній участі хорватських і українських авторів на Львівському форумі, підкреслюючи, що література має силу бути формою підтримки, засобом діалогу, засобом зцілення. Як приклад її плідної і невтомної діяльності – переклад і упорядкування антології сучасної української поезії «Ukraina 2024. Glasovi i slike», виданої хорватським Р.Е.Н. за її ініціативою.

Участь хорватських письменників у Львівському книжковому ярмарку і форумі видавців має багатоплановий зміст, це перш за все солідарність з Україною: коли українська культура перебуває під тиском війни, присутність

міжнародних гостей – сигнал, що література і культура не зупиняються. Згадано, що хорватська сторона розуміє, «що означає зберігати і розвивати художнє творення і культурні змісти в умовах війни». Фестиваль створив простір, де говорили про літературу як форму витривалості. Хорватські автори долучилися до дискусій, які вийшли за рамки національних кордонів – питання ідентичності, травми, становлення нових сенсів у літературі. Можемо ствердити як завдяки зусиллям українських та хорватських діячів відбувається співпраця: підтримка перекладів, видавничої співпраці, обмін авторським досвідом. Сам форум став символом того, що книжка, ярмарок, живий діалог можуть відбутись навіть у складних обставинах – це сигнал культурного відродження. Можна також зазначити, що обмін авторськими перекладами, спільні панелі й проекти надзвичайно зміцнюють процес інтеграції української культури в міжнародний контекст, а також сприяють тому, щоб хорватські автори більше дізналися про Україну, її сьогодення, виклики, культурні потреби.

Фестиваль Lviv Book Forum 2025 став значущою платформою, де хорватська літературна спільнота показала свою готовність до співпраці, до дружньої присутності в Україні. Учасники – від авторів до перекладачів і видавців – зробили свій внесок у те, щоб книги, читання та культурні дискусії не припинялися навіть у часи випробувань. Це також нагадування: книжка і слово мають силу – силу підбадьорювати, підтримувати, будувати мости. І саме на таких зустрічах, як цей форум, народжується нове розуміння, нові зв'язки, нові можливості.

Дарія Павлешен

DODIJELJENE POTVRDE PETOJ GENERACIJI UKRAJINSKIH POLAZNIKA IEP-A

U četvrtak 9. listopada 2025. u dvorani "Blaženi Alojzije kard. Stepinac" na Hrvatskom katoličkom sveučilištu petoj generaciji ukrajinskih polaznika dodijeljene su potvrde o uspješnom završetku Integracijsko-edukacijskog programa i svjedodžbe o poznavanju jezika.

U ime rektora okupljenima nastavnicima, polaznicima programa, njihovim obiteljima i prijateljima obratio se prof. dr. sc. Roko Mišetić, prorektor za nastavu rekavši: „Ova je prigoda više od samog završetka jednog obrazovnog ciklusa – ona je potvrda uspjeha, upornosti i zajedništva. Završetkom ovog programa ne završava i vaše učenje, nego započinje novo poglavlje – poglavlje u kojem svoje znanje i iskustvo možete primjenjivati u svakodnevnom životu, radu i stvaranju prijateljstava. Nadamo se da se u Hrvatskoj osjećate dobrodošlo, sigurno i prihvaćeno, jer to i jest cilj ovakvih programa – graditi mostove razumijevanja i poštovanja među ljudima“.

Viktor Filima, predstavnik ukrajinske manjine u Hrvatskoj, naglasio je koliko je uspješan ovaj program: „Program polaznicima daje šansu za ulazak u hrvatski radni svijet. Drago mi je što HKS izvodi ovaj program te s kojom dubinom koliko pokazuje hrvatsku kulturu i društvo polaznicima. Podaci nam pokazuju kako je ovaj program jako uspješan u integra-

ciji Ukrajinaca u hrvatsko društvo te sam zahvalan Sveučilištu i rektoru Tanjiću na gostoprimstvu i suradnji“.

Voditeljica projekta dr. sc. Karla Žagi pridružila se čestitkama, zahvalivši cijelom timu nastavnika i upravi HKS-a na podršci u realizaciji projekta i planiranju novih aktivnosti: „Zahvaljujem svim kolegama na suradnji, polaznicima na strpljenju i uspomenama te što ste nam dali povjerenje da pohađate ovaj tečaj“.

Po svečanom primitku potvrda, u ime generacije obratili su Oleksandr Baluda i Nataliia Bondar uputivši riječi zahvale Sveučilištu za ovaj projekt i gostoprimstvo, predavačima na znanju i trudu.

Pokrovitelji Integracijsko-edukacijskog programa su zaklada Njemačke biskupske konferencije Renovabis i HKS, a suradnička organizacija je Ukrajinska zajednica Grada Zagreba. Program se na HKS-u počeo provoditi od veljače 2023., a upravo je u tijeku nastava za petu od šest grupa, koliko ih je predviđeno projektom. Nastavni tim Integracijsko-edukacijskog programa čine sveučilišni nastavnici: izv. prof. dr. sc. Mario Bara, izv. prof. dr. sc. Tado Jurić, doc. dr. sc. Lucija Mihaljević, doc. dr. sc. Milica Mikecin, dr. sc. Karla Žagi, Ana Komarytsia, mag. philol. i Matea Vidulić, mag. comm.

Hrvatsko katoličko sveučilište Zagreb

ТОВАРИСТВО «ХОРВАТІЯ ДОПОМАГАЄ» НАДАЄ ВЕЛИКУ ПІДТРИМКУ УКРАЇНІ

І в цьому році товариство «Хорватія допомагає» стало організатором проекту «Перебування і оздоровлення дітей з України у 2025 році в Хорватії», який на 100 відсотків профінансувало Міністерство праці, пенсійного фонду, сім'ї та соціальної політики і дозволило оздоровити сім груп дітей з України. Це товариство, на чолі якого працювала і невтомна жінка, володарка нагороди «Жіноча хоробрість», пані Джурджа Адлешич, починаючи з повномасштабного вторгнення росії в Україну показало свою гуманітарну діяльність, організовуючи проживання і оздоровлення дітей під час літніх канікул у Хорватії. До цього проекту залучені діти військовослужбових, поліцейських, пожежників, дітей-сиріт, дітей у яких батьки в наслідок цієї війни стали інвалідами або опинилися в полоні.

Мета проекту – надання психосоціальної підтримки і оздоровлення дітей, які стали жертвами війни в Україні та покращення психофізичного стану дітей, які щоденно стикаються з жахами війни. В загальну програму проекту також були включені теми протимінного навчання, пристосовані до вікової категорії дітей, які приїждять на відпочинок.

Перша група дітей з України в цьому році прибула у Хорватію наприкінці лютого в рамках проекту «Безпечніші разом – 2», який також організувало товариство «Хорватія допомагає», а профінансувало його Міністерство внутрішніх і європейських справ. Проживання дітей у Загребі тривало вісім днів, але за цей короткий час вони відвідали Природознавчий та Технічний музеї,

спілкувалися з однолітками в загальній школі Івана Цанкара на майстер-класах з робототехніки, образотворчого мистецтва та танців, відвідали хорватський автомобільний клуб і ознайомилися з правилами безпеки на дорозі, купалися в басейнах спеціалізованої лікарні для медичної реабілітації Нафталан у Іваніч місту, а також були на прийомі в голови Уряду Хорватії п. Андрія Пленковича.

Слід зазначити, що окрім різноманітних творчих і веселих активностей діти навчилися як правильно поводитися у разі виявлення мін і вибухонебезпечних предметів, як їх визначити, як реагувати в тій чи іншій ситуації, а також надавати першу допомогу при пораненнях.

Наступна група дітей з України, зокрема дітей українських поліцейських, прибула до Хорватії у червні і відпочивала на базі відпочинку в Істрії, містечку Вальбандон. Фінансово цю поїздку підтримало Міністерство закордонних та європейських справ крізь проект «Повернемо життя без мін!» Під час перебування у літньому таборі діти мали можливість спілкуватися з дітьми хорватських поліцейських, разом вони займалися спортом, співали, танцювали, брали участь у творчих майстернях. Цікавою для дітей була лекція про безпеку мін і вибухонебезпечних предметів, де головною зіркою цього разу був пошуковий пес. Окрім навчань про протимінську безпеку діти прослухали невеликий курс першої допомоги, мали можливість спілкуватися з психологом. Незабутньою була для дітей екскурсія в місто Пула і національний парк Бріуни. В один із днів у Вальбандоні до їхніх розваг приєднався Хорватський автоклуб,

який організував навчальні та жартівливі лекції з правил безпеки дорожнього руху для дітей. Групу відвідала державна секретарка Міністерства внутрішніх справ Хорватії Невенка Ластріч Джурич.

Після від'їзду групи українських дітей з Істрії, Вальбандона, члени товариства «Хорватія допомагає» на Лошині продовжили роботу з дітьми, які проживають в окупованій війною Україні. У першій половині липня санаторій «Велі Лошинь» прийняв дві групи дітей молодшого шкільного віку з українського міста Харків (східна Україна), який щоденно бомбардує ворог. Це були діти військових, які на передовій захищають незалежність своєї держави, це діти полонених, зниклих безвісті або загиблих військових.

За підтримки Приморсько-горанського котарського повіту та міста Малий Лошинь, для дітей була організована насичена культурно-розважальна програма. Це екскурсії до Іловіка і Сусака, різноманітні творчі майстерні і спортивні ігри, відвідування музею (Апоксіомен), щоденні походи на пляж та школа плавання під експертним наглядом кінезіолога, лекції з протимінної безпеки. Під час відпочинку до дітей завітали Міністр праці, пенсійного фонду, сім'ї та соціальної політики п. Марін Пілетич, представники місцевої влади міста Малий Лошинь, представники Хорватської профспілки поліцейських, колеги яких з України, Всеукраїнська профспілка

Національної поліції України, допомогли організувати відпочинок дітей у Хорватії. Під час перебування на Лошині вони спілкувалися зі своїми однолітками з Вуковара, міста в Хорватії, яке 30 років тому під час війни було майже стерто з лиця землі. Це спілкування позитивно вплинуло на підлітків, між ними сформувалися дружні відносини, спілкуючись між собою, вони збагатили свої знання англійської мови та впізнали нову культуру.

Товариство «Хорваїя допомагає» на Лошині оздоровило більше 70 українських дітей, які наразі будуть мати чудові спогади про цей відпочинок.

Цей проект допомогли товариству реалізувати МВС Республіки Хорватія, Поліцейська академія, МРССП Республіки Хорватія, МВС України, місто Пула, ХАК, НП Бріуни, волонтери, перекладачі, психологи.

Українська громада Республіки Хорватія тісно співпрацює з товариством «Хорватія допомагає», починаючи з 2022 року. А в цьому році представники Української громади РХ: Марія Мелешко (перекладач), Сніжана Коверга (перекладач), Валерія Мовенко (психолог), Тетяна Кочнева (перекладач, педагогічний працівник), поруч з керівниками дитячих груп співпрацювали і допомагали в роботі з дітьми з України.

Невелика перерва і знову нові групи українських дітей (60), які цього разу відпочивали у Спліті та туристичному центрі Умаг. Це були діти військовослужбовців із

Сумщини і Харківщини, які перший раз були за кордоном, а також обдаровані діти Івано-Франківщини (Коломия, Вигода, Івано-Франківськ). Під час перебування у Хорватії діти мали можливість ознайомитися з культурним багатством держави, звичаїма та традиціями хорватського народу, побачити історичні пам'ятки культури і насолоджуватися цікавою і повчальною програмою, яку їм підготували організатори. Щоденно на спортивному майданчику відбувалися спортивні естафети, змагання, ігри, розваги, гра у футбол, баскетбол, волейбол, які з дітьми проводили досвідчені кінезіологи, члени клубу «Малі олімпійці». Незабутніми стали для дітей екскурсії в міста Оміш, Ровінь, Спліт, де вони могли бачити римський Палац Діоклетіана, що нині є об'єктом світової спадщини ЮНЕСКО, пам'ятник Гргуру Нінському – єпископу, який прославився боротьбою за збереження хорватської мови та культури, кафедральний собор св. Євфимії, Лімський канал, фортецю Мірабелла, каньон річки Цетіна і багато іншого. Справжнє задоволення діти отримали після морських подорожей навколо острова Істрія та каньоном річки Цетіна. Кожного дня діти мали можливість насолоджуватися кришталевими, морськими хвилями Адріатичного моря, яке надало їм фізичного здоров'я та врівноважило психологічний стан.

Українські військові щоденно виборюють право на мирне життя для своїх дітей та онуків! А товариство «Хорватія допомагає», підтримуючи Україну в її боротьбі за свою незалежність, дарує українським дітям можливість відчувати себе в безпеці.

Дякуємо, Хорватіє! Дякуємо невтомним членам товариства «Хорватія допомагає» за турботу і піклування про українських дітей, за небайдужість і доброзичливість, за ласкавість і солідарність! Діти, які приїждять в Хорватію на відпочинок, огорнуті людським теплом і увагою, вони відчують себе, як вдома, вони щасливі!

Тетяна Рамач

БЛАГОДІЙНИЙ КОНЦЕРТ ANNADEL В ЗАГРЕБІ

AnnaDel

У Загребському театрі молоді Посольством України в Хорватії за підтримки Української громади міста Загреб, громадської організації «Добро добрім», за інформаційної підтримки ГО «Червона Калина», ГО «Своя» 30 жовтня 2025 року відбувся концерт української співачки AnnaDel. Концерт було проведено з метою збору коштів для допомоги військовим та цивільним жертвам російської агресії. На концерті до присутніх звернулася дружина Надзвичайного і Повноважного Посла України в РХ пані Ніна Кирилич, яка подякувала Хорватії і хорватам за підтримку України.

На сцені прекрасного театру в самісінькому серці Загреб, яку було люб'язно надано Театром на звернення Посольства, під час концерту AnnaDel (Анна Лотиш-Делібаш), яка є лауреаткою міжнародних фестивалів, фольклористкою, авторкою пісень, екс-солісткою Національного заслуженого зразково-показового оркестру Збройних Сил України, а також Центру Військово-музичного мистецтва Повітряних Сил ЗСУ, виконала

українські народні пісні А капелла, а також свої власні авторські пісні. Учениця Народної артистки України Ніни Матвієнко і володарка золотої зірки фестивалю імені Квітки Цісик, AnnaDel не лише зберігає та популяризує українські традиції, але й працює над поєднанням традицій з сучасними мистецькими формами. Особливою родзинкою концерту стала прем'єра пісні і кліпу за мотивами хорватської (!) народної пісні Мославини Lijero rjeva za lugom djevojka, яку в тому числі виконує і славний хорватський ансамбль «Ладо». Напередодні концерту пісня прозвучала і під час інтерв'ю на улюбленій телевізійній передачі «ХРТ» Dobro jutro, Hrvatska.

Потужна енергія душі і голосу, бажання творити для благодійної мети AnnaDel об'єднали в спільних зусиллях для організації багатьох небайдужих людей. Допомогли хорватські друзі Triko Cirkus Teatar. Виступили ансамбль «Щедрик» під художнім керівництвом Олени Коноволової-Штефанич та ансамбль «Тори» під керівництвом AnnaDel. Хореограф Богдан Лукович-Чайка є прекрас-

ною молодістю, перспективною, творчою людиною з вадами слуху від народження. Богдан завжди активно долучається до організації заходів, бере активну участь в роботі Театральної секції. Для виступу на благодійному концерті ним було розроблено постановку танцю, який виконало троє учасників, двоє (!) з яких є людьми, які нечують: Богдан і Івона.

Українська громада міста Загреб щиро вдячна Центру реабілітації Загреб – філія «Слобоштіна» за те, що уможливили особам похилого віку з обмеженими можливостями у інвалідних візках, які є вимушено переміщеними особами з України, бути присутніми на концерті, забезпечивши їм спецтранспорт і квитки.

Марія Мелешко

SUSRET DELEGACIJE ŽUPLJANA SA ŽUPNIKOM GRKOKATOLIČKE ŽUPE SV. ĆIRILA I METODA U ZAGREBU

U nedjelju, 26. listopada 2025. godine, u župnom uredu održan je susret sa župnikom o. Nenadom Krajačićem o nadogradnji i nadgradnji župne zajednice. Tijekom susreta župniku o. Nenadu je predana zamolba gotovo sto pedeset (149) župljana i ukrajinskih vjernika da se u grkokatoličkoj župi sv. Ćirila i Metoda u Zagrebu svi blagdani, obljetnice i drugi važni datumi obilježavaju liturgijom na ukrajinskom jeziku i zamolili sastanak s biskupom Križevačke grkokatoličke biskupije mons. Milanom Stipićem kako bi se regulirao liturgijski i župni život za ukrajinske vjernike. Ujedno, bila je to prilika zahvaliti župniku za sva njegova dobra djela, posebno svakodnevnu duhovnu i praktičnu brigu za ukrajinske vjernike.

Viktor Filima

ЗУСТРІЧ ДЕЛЕГАЦІЇ ПАРАФІЯН З ПАРОХОМ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ПАРАФІЇ СВ. КИРИЛА І МЕТОДІЯ У ЗАГРЕБІ

У неділю, 26 жовтня 2025 року, в парафіяльній канцелярії відбулася приємна зустріч з парохом, отцем Ненадом Крайчічем, щодо розвитку та вдосконалення парафіяльної громади. У ході зустрічі мали нагоду передати пароху о. Ненаду прохання майже сто п'ятдесят (149) парафіян і українських вірян, щоб у греко-католицькій парафії св. Кирила і Методія у Загребі всі свята, скорботні і славетні річниці та інші важливі дати відзначали, вшановували і прославляли Літургією українською мовою на постійній основі та звернулися з проханням про зустріч з єпископом Кріжевецької греко-католицької єпархії владикою Міланом Стіпічем, щоб упорядкувати літургійне і парафіяльне життя для українських вірян. Водночас це була нагода подякувати пароху за всі його добрі справи, особливо за щоденну духовну та практичну опіку про українських вірян.

Віктор Філіма

U SLAVONSKOM BRODU ODRŽANA 85. SJEDNICA PREDSJEDNIŠTVA UKRAJINSKE ZAJEDNICE RH

U Slavonskom Brodu je 18. listopada 2025. godine održana 85. sjednica Predsjedništva Ukrajinske zajednice Republike Hrvatske.

Sjednicom je predsjedavao predsjednik Ukrajinske zajednice Republike Hrvatske g. Vlado Karešin. Od 13 članova Predsjedništva, prisutno je bilo 12 članova s pravom glasa, stoga je svaka donesena odluka bila pravovaljana.

Nakon usvajanja zapisnika sa 84. sjednice Predsjedništva, predložen je financijski plan i program rada Ukrajinske zajednice RH i udruga-članica za 2026. godinu. Donesena je odluka da se iz sredstava Savjeta za nacionalne manjine RH za režijske troškove izdvaja: od kulturnog amaterizma i manifestacija – 20%, iz programa informiranja – 15%, iz programa izdavaštva – 10%.

Predloženo je da predstavnici Ukrajinske zajednice RH, član Predsjedništva i predsjednik Odbora za pravnu regulativu g. Nikola Zastrižni i tajnica Ukrajinske zajednice RH gđa Marija Semenjuk Simeunović sudjeluju na Europskom forumu ukrajinske dijaspe "Novi Sad 2025." i godišnjoj

skupštini Europskog kongresa Ukrajinaca u Novom Sadu 28.-30. studenog 2025. godine. Također, predloženo je da članica Savjeta za nacionalne manjine RH Marija Meleško i tajnica Ukrajinske zajednice RH Marija Semenjuk Simeunović 25. listopada 2025. godine sudjeluju u radu godišnje skupštine Svjetskog kongresa Ukrajinaca putem zoom platforme.

Razmotreno je pitanje predstavljanja ukrajinskog narodnog plesa na manifestaciji „Večer nacionalnih manjina“ u Bjelovaru 13. prosinca 2025., gdje će Ukrajinsku zajednicu RH predstaviti plesači UKPD "Ukrajina" Slavonski Brod i plesači UKPD "Taras Ševčenko" Kaniža sa zajedničkim izvođenjem najpoznatijeg ukrajinskog narodnog plesa "Hopak".

Vlado Karešin izvjestio je Predsjedništvo o pripremama za nastup na „Koncertu nacionalnih manjina“ u Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskog u Zagrebu te obavijestio prisutne o organiziranom odlasku plesača i gledatelja na svečani koncert.

Dogovoreno je mjesto i datum održavanja godišnje skupštine Ukrajinske zajednice RH.

Oksana Martinjuk

УКРАЇНА ТА ХОРВАТІЯ ПРОВЕЛИ ПЕРШУ МІЖНАРОДНУ ВЕТЕРАНСЬКУ КОНФЕРЕНЦІЮ

9-10 жовтня 2025 року у Спліті, Хорватія, за співголовуванням Міністерства у справах хорватських ветеранів та Міністерства у справах ветеранів України відбулася перша Міжнародна ветеранська конференція. У рамках

конференції Голова української делегації, Міністерка у справах ветеранів України Наталія Калмикова провела зустріч із Прем'єр-міністром Хорватії Андреем Пленковичем, за результатами якої підписано Меморандум про співпрацю між Міністерством у справах ветеранів України та Міністерством у справах хорватських ветеранів. Конференція стала першою ініціативою високого рівня у сфері підтримки ветеранів, об'єднавши представників 14 країн та низки міжнародних установ, що займаються питаннями охорони здоров'я, реабілітації, працевлаштування та соціальної реінтеграції ветеранів.

Мета конференції - посилення міжнародної співпраці з питань підтримки ветеранів, обмін досвідом між державами та розроблення спільних рішень для покращення якості життя захисників і захисниць після повернення з війни.

З вітальними словами до учасників звернулися Прем'єр-міністр Республіки Хорватія Андрей Плен-

кович, Прем'єр-міністерка України Юлія Свириденко, Міністерка у справах ветеранів України Наталія Калмикова та Віцепрем'єр-міністр — Міністр у справах ветеранів Республіки Хорватія Томо Медвед.

Україну на конференції представили ветерани та ветеранки, представники Міністерства у справах ветеранів, інших державних інституцій та громадських організацій, які працюють пліч-о-пліч із міжнародними партнерами над удосконаленням ветеранської політики в нашій країні.

Учасники конференції обговорили сучасні підходи до підтримки ветеранів, обмінялися досвідом у створенні ефективних систем допомоги та реабілітації, а також визначили шляхи посилення міжнародної співпраці.

Проведення Міжнародної ветеранської конференції та підписання Меморандуму стало важливим кроком у зміцненні партнерських відносин між Україною та Хорватією, а також заклало основи для реалізації спіль-

них програм підтримки ветеранів, обміну досвідом у сфері реабілітації та соціальної інтеграції.

Завдяки спільним зусиллям, прояву солідарності з боку міжнародних партнерів та обміну досвідом Україна отримує нові можливості для зміцнення власного потенціалу у подоланні наслідків війни та побудови справедливого та сталого миру.

*Посольство України в Республіці Хорватія
10 жовтня 2025 року*

ОБОРОННА ПІДТРИМКА УКРАЇНИ ТА ВЕТЕРАНСЬКА ПОЛІТИКА

Президент України зустрівся з віцепрем'єр-міністром Хорватії

Президент України Володимир Зеленський провів зустріч із віцепрем'єр-міністром – міністром оборони Хорватії Іваном Анушичем.

«Дуже раді вітати вас у нашій країні. Ми хороші друзі з вашим Прем'єр-міністром і дуже вдячні вашому уряду, народу за повну підтримку нашої країни», – зазначив Глава держави.

Президент подякував за виділений 14-й пакет військової допомоги від Хорватії та запланований до кінця цього року 15-й пакет.

Володимир Зеленський та Іван Анушич обговорили важливість реалізації проєктів у межах ініціативи PURL, зокрема щодо засобів ППО, та використання можливостей механізму SAFE.

Президент також подякував за особисту участь віцепрем'єр-міністра в Міжнародній ветеранській конфе-

ренції, що відбулася 9-10 жовтня в хорватському Спліті. Глава держави наголосив, що ветеранська політика та соціальна реінтеграція – дуже важлива й чутлива тема для України. Наша країна зацікавлена у відповідному досвіді Хорватії.

«Ми готові допомагати вашим ветеранам. Ми знаємо, наскільки складно військовослужбовцям, які повернулися з лінії зіткнення в цивільне життя. Це складне завдання, але це можливо», – зазначив Іван Анушич.

Віцепрем'єр Хорватії також розповів, що відвідав Бучу та вшанував пам'ять людей, які загинули за свободу України та цінності демократії. Він наголосив, що його країна підтримує Україну з першого дня повномасштабної війни і продовжуватиме це робити.

*Посольство України в Республіці Хорватія
28 жовтня 2025 року*

U VUKOVARU ODRŽAN 7. SAJAM KNJIGA I NAKLADNIŠTVA NACIONALNIH MANJINA VUKOVARSKO-SRIJEMSKJE ŽUPANIJE

Pod pokroviteljstvom Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske povodom Mjeseca hrvatske knjige, u organizaciji Saveza Rusina RH i Vijeća rusinske nacionalne manjine te u suradnji s Koordinacijom nacionalnih manjina Vukovarsko-srijemske županije u Vukovaru je održan 7. sajam knjiga i nakladništva nacionalnih manjina VSŽ da bi se upoznala javnost s nakladničkom i informativnom djelatnošću nacionalnih manjina u VSŽ organiziranih u Vijeća i predstavnike koje čine Bošnjaci, Mađari, Rusini, Slovaci, Srbi, Albanci, Ukrajinci i Nijemci.

Informativna i nakladnička djelatnost na jezicima i pismu nacionalnih manjina Vukovarsko-srijemske županije vrlo je raznolika, a obuhvaća izdavanje dnevnika, tjednika, polumjesečnika, mjesečnika, godišnjaka i knjiga. Sajam knjiga nacio-

nalnih manjina VSŽ je održan u prostoru Gradskog muzeja Vukovar Dvorac Eltz u okviru Mjeseca hrvatske knjige pod sloganom „Odabrali knjižničari“. Prisutnima se obratila predsjednica Saveza Rusina RH Dubravka Rašljanin, član Savjeta za nacionalne manjine RH Zvonko Kostelnik, pročelnik Upravnog odjela za obrazovanje, sport i branitelje Josip Paloš a u ime Vukovarsko-srijemske županije - zamjenik župana Srđan Jeremić.

Informiranje i izdavaštvo ukrajinske nacionalne manjine u Hrvatskoj predstavile su članica predsjedništva Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva „Ivan Franko“ Vukovar Štefica Vojnović te članica Društva Karolina Pidgirna.

Tetjana Ramač

УКРАЇНСЬКИЙ СТЕНД НА „GASTRO TUROPOLJA 2025.“ У ВЕЛИКІЙ ГОРИЦІ – З УКРАЇНОЮ В СЕРЦІ І ДОБРОМ У ДІЯХ

12 жовтня 2025 року українська команда однодумців взяла участь у щорічному фестивалі «Гастро Туropolja» у Великій Горіці, який цього року відбувся вже двадцять четвертий раз. Український стенд, прикрашений вишиваними рушниками і домашніми стравами, став справжньою окрасою заходу. Усі елементи – від конструкції до декору – учасники виготовили власноруч, за підтримки хорватських і німецьких друзів. Укра-

їнський стенд став одним із найяскравіших ще й завдяки щирій енергії, народним костюмам і усмішкам учасників, а головне – традиційним українським стравам, якими ми гордимся.

Особлива подяка Андрію Павлешену, представнику української національної меншини в Загребській жупанії, за постійну підтримку та присутність на заході. Андрій Павлешен відзначив, що подібні ініціативи допомагають знайомити хорватів із українською культурою та зміцнюють міжкультурні зв'язки.

«Ми хочемо, щоб кожен хорват, скуштувавши наш борщ, відчув не лише смак України, а й наше тепло і вдячність», – поділилися учасники команди.

Гості із задоволенням куштували традиційні українські страви: вареники, голубці, борщ, пиріжки, тістечка, а добровільні внески, зібрані під час фестивалю, команда передала на допомогу Збройним силам України. Це гарний приклад того, як можна інтегруватися, але не асимілюватися – залишаючись вірними рідній культурі та підтримуючи Батьківщину навіть за тисячі кілометрів.

Дарія Павлешен

«ХТО СПІВАЄ – ДВІЧІ МОЛИТЬСЯ»

Сакральний концерт у переддні Дня усіх святих у Рієці біля собору Святої Марії на Трсаті

Твори духовної музики охоплюють усе, що стосується душі людини, глибин її внутрішнього світу. У духовній музиці «Божественне» гармонійно поєднується із «земними» загальнолюдськими цінностями. Сакральна музика спрямована від суєтного й тяжіє до вічного. Слухання музики – це не лише задоволення, але й потужний інструмент для поліпшення нашого життя. Завдяки музиці ми можемо змінювати свій настрій, підвищувати продуктивність та розвивати емоційну інтелігентність. Бажаємо, щоби наше і ваше життя було наповнене благословенням святих. Саме цей месидж члени Українського культурно-просвітнього товариства «Дніпро» Рієка разом із своїми друзями, колегами і поціновувачами зичили усім присутнім на концерті духовної музики. Адже духовна музика, пісні і вірші пропонують добро і насолодження піднесеністю цих творів. У цей вечір в Рієці звучали твори Баха, Моцарта, Джордані, Белліні, Каччіні, Верді, а також українських композиторів Миколи Лисенка і Мирослава Скорика. Фінальною і потужною «Молитвою за Україну» Олександра Кониського на музику українського композитора Миколи Лисенка було звертання до Всевишнього і усіх святих, до перемоги Світла над ворожою темрявою і миру в Україні. Ця духовно-патріотична пісня служить високій меті національного відродження народу. Пісня широко znana в усіх країнах, де проживають українці і духовно об'єднує їх із батьківщиною.

Отже, 26 жовтня 2025 року у Великій залі хорватської бібліотеки «Трсат» у Рієці в переддні свята усіх Святих,

під час культурного заходу, організованого членами УКПТ «Дніпро» Рієка під назвою «Піднесені пісні моєї душі», долучалися українці і їх друзі хорвати музикою і піснями – молитвами за мир в Україні і у світі, за спокій у душах усіх добрих людей світу.

Вхід був вільним, але жовто-блакитна скринька для благодійної фінансової допомоги дітям-сиротам напередодні різдвяних свят була підготовлена і чекала милості душ і доброти щедрих рук на усіх заходах УКПТ «Дніпро» Рієка до Різдва Христового. Найбільшу щедрість скринька, на нашу думку, назбирає на П'ятому міжнародному фестивалі-конкурсі «Щедрик», в якому братимуть участь українці хорватської діаспори, гості з України та Італії.

У програмі сакрального концерту були задіяні члени товариства «Дніпро» Рієка, їх друзі – хорватські музиканти і гостя – співачка Сніжана Коверга.

Першим номером, як приклад емоційної інтелігентності, яку виховав батько – відомий рієчкий музикант Вальтер Веляк, контрабасист, у своїх доньках – скрипальці Наташі і альтистці Майї, публіка насолоджувалася гармонією ансамбля музичної родини Веляк, які виконували твори Йогана Себастьяна Баха.

«Аве Марія» – радуйся, Маріє» – головну католицьку молитву, присвячену Діві Марії, найпоширенішу після молитви «Отче наш», як ангельське привітання, Ольга Камінська запропонувала першим вокальним твором сакрального концерту «Піднесені пісні моєї душі». Народна артистка України і примадонна Рієчкої опери виконувала також твір «Caro mio ben» – один із найпопулярніших відомих арій XVIII століття, яку написав неаполітанський композитор Томмазо Джордані. Арію Ельвіри з опери «Пуритани» Вінченцо Белліні, майстра співучих мелодій, одного з найяскравіших прикладів стилю бельканто, який наголошував на красі та технічності співу, майстерно і проникливо також виконала відома в Україні і Хорватії пані Ольга Камінська. Свій виступ-звернення і привітання ангелам почав відомий рієчкий тенор, член товариства «Дніпро» Рієка Давор Лешіч, виконуючи «Аве Марія» Франца Шуберта. Також Давор Лешіч заспівав розкішну відому тенорову арію «E lucevan le stelle» із опери Джакомо Пуччіні «Тоска».

«Hallelujah» Леонарда Кохена і знамениту «Мелодію» Мирослава Скорика на високому професійному рівні виконала українська скрипалька Юлія Ноулз, яка тимчасово проживає у Рієці зі своєю родиною.

Співачка з України, яка живе і працює у місті Загреб, Сніжана Коверга, майже ангельським голосом – чистим і тембрально красивим виконала Арію із «Магніфіката» Йогана Баха.

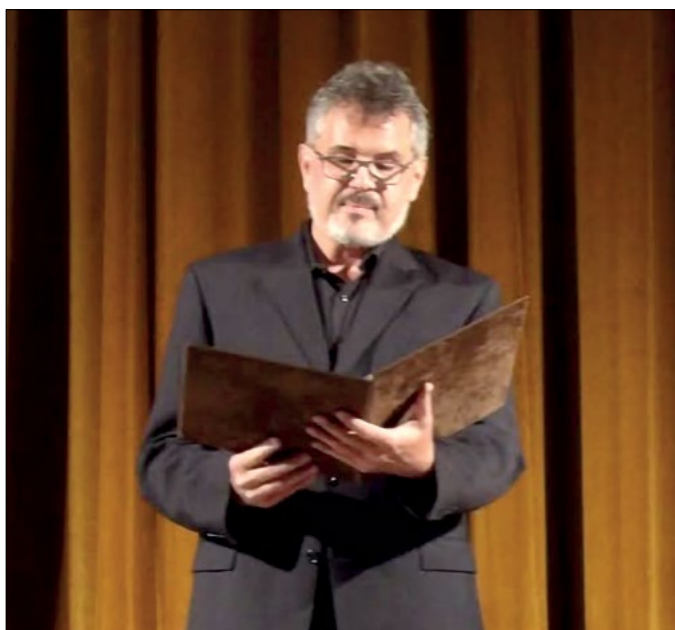
Ольга Камінська ще дарувала публіці натхнення виконанням арії «La Vergine delli angeli» з опери Дж. Верді «Сила долі» і «Адажіо» композитора Албіноні.

Сакральну потужну «Молитву за Україну» Миколи Лисенка, знану в усіх країнах, де проживають українці «Боже, великий, єдиний, нам Україну храни» виконала українська співачка із Загреба, лавреатка першої нагороди восьмого міжнародного конкурсу «Українські солоспіви у Рієці» Сніжана Коверга, їй підспівували усі присутні в залі. Хорвати ж, з повагою до духовного гімну України, усі встали і подумками молилися за Україну. Заключними словами концерту були: «Слава Україні! Героям слава!»

Неймовірно натхненно читала вірш Ліни Костенко «Крила» і прем'єрно вела програму концерту разом із Віктором Камінським членкиня товариства «Дніпро» Рієка, лавреатка Першої нагороди другого міжнародного літературного конкурсу «Франкові зорі» пані Леся Чернецька. Музичну режисуру концерту підписала і була організатором заходу голова УКПТ «Дніпро» Рієка Ольга Камінська, а за фото і відео репортаж відповідальним був Едуард Чернецький.

Президія УКПТ «Дніпро» Рієка виносить щирі подяку усім, хто доклав зусиль, щоб цей чудовий концерт відбувся, а також усім, хто дав свій внесок для підтримки дітей-сиріт в Україні.

Ольга Камінська

МАНІФЕСТАЦІЯ «РАПСОДІЯ УКРАЇНСЬКИХ КОЛЬОРІВ У ЗАГРЕБІ»

У Загребі, в Будинку журналіста, 27 вересня 2025 року, відбувся яскравий концерт в рамках традиційної маніфестації Української громади міста Загреб «Рапсодія українських кольорів у Загребі», яка проводиться за підтримки Ради з питань національних меншин Республіки Хорватія.

«Чи маємо ми право співати в такі тяжкі для України дні? Коли так багато сльоз, коли стільки людей гине під час брутальної агресії росії? Коли вбито стільки українських митців, які вже ніколи не зможуть подарувати свої твори і талант людям? Коли стільки знищено культурних цінностей? – такими словами розпочала цей вечір Марія Мелешко, керівник Української громади міста Загреб, адже іноді це питання задаєш сам собі. Втім, роздумуючи про це, як би не було важко, слід пам'ятати: у важкі часи народжуються нові пісні, їх наші захисники слухають в окопах... А війна нині іде за українську культуру. І чим більше намагаються знищити українську культуру, тим більше треба про неї говорити всьому світу! І всупереч надважким обставинам митці виступають зараз в Україні! Українські театри гастролюють світом і збирають донати на оборону країни. І ми, українці в Хорватії, всіма силами також мусимо підтримувати українську культуру, зберігати і укріпляти нашу ідентичність, робити інші нам посильні речі».

І без перебільшення, Українська громада міста Загреб створює феномени української культури за кордоном. Як, наприклад, ансамбль «Щедрик» під керівництвом Олени Коновалової Штефаніч, який під час концерту виступив з двома популярними народними піснями «Сиджу я край віконечка» і «З сиром пироги». Цей ансамбль, заснований в 2022 році, за кілька років вражає високо підняв планку української сцени в Загребі.

Під час концерту до щемо душі запам'яталися пісні «Крила» у виконанні Маріанни Ільків та «Молитва» AnnaDel – міцні жіночі голоси, які прославляють Україну...

Організатори концерту висловили велику вдячність УКПТ «Галичина» з Карловця, хорватським дружнім колективам КМТ «Опоровец» із Загреб і КМТ «Клоштар» з Клоштар Іванича – за виступи, за радість спілкування і позитивні емоції.

На заході були також присутні дружина Надзвичайного та Повноважного Посла України в Республіці Хорватія пані Ніна Кирилич, а також композитор і редактор Хорватського католицького радіо Славко Недич і продюсер, аранжувальник, композитор і організатор фестивалів Анте Тоні Етерович – у співпраці з ними ансамбль «Щедрик» записав пісню «Moj dom su srca dobrih ljudi»/укр.»Мій дім поруч людей тих», яка незабаром буде представлена на хорватському радіо.

На знак доброї взаємної співпраці, з щиросердечними побажаннями Україні і українцям добрий друг Української громади міста Загреб пані Ядранка Шепек, організаторка фестивалю «Адвент у волоссі» (яка була на абсолютно всіх заходах громади з 2022 року), вручила цінні подарунки у вигляді авторських мистецьких витворів зі скла з символікою України і Хорватії.

Усі бажаючі мали можливість зробити благодійні внески для допомоги Україні – в скриньку або на рахунок організатора.

У другій частині маніфестації дитячі театральні колективи Української громади міста Загреб та Культурно-просвітнього товариства українців в Істрі «Ватра» з Пули представили свою творчість в Культурному центрі «Дубрава» 4 жовтня цього року.

Ксенія Мелешко

У ОСІЄКУ ВІДБУЛАСЯ ТРАДИЦІЙНА МАНІФЕСТАЦІЯ «НА КРИЛАХ ПІСЕНЬ»

замісниця голови УКПТ «Леся Українка» Осієк, Тетяна Кочнева Рамач, представниця української національної меншини Вуковарсько-сріємської області, Мірко Федак, представник української національної меншини Сісачко-мославачкої області, сестра Анастасія, черниця Чину святого Василя з Осієка.

На сцені звучали українські народні пісні та поезія видатних українських поетів, а також учасники виконали українські народні танці. Через поезію, пісню та народний танець учасники показали свою любов до традицій та української культури. Зачарувала глядачів краса українського народного вбрання.

Варіацію на тему відомої балетної вистави «Лісова пісня» представили учні відділення класичного балету музичної школи імені Франьо Кухача з Осієка. «Лісова пісня» української письменниці Лесі Українки в українській літературі – це гімн красі української мови, а також «Лісова пісня» – легендарний балет, який вже понад 75 років є гордістю не лише української хореографії, а й світової класичної спадщини.

У святковому концерті взяли участь: УКПТ «Леся Українка» Осієк, КПТ Українців «Карпати» Липовляни, УКПТ «Андрій Пелих» Шумече, учні ОШ імені Антуна Матії Рельковича Бебріна, учні Осієцької музичної школи «Франьо Кухач».

Наприкінці концертної програми солістка Тетяна Ласик Жагар виконала духовний гімн України «Боже, великий, єдиний, нам Україну храни». Пісня об'єднала всіх присутніх у спільній молитві за мир в Україні та у світі.

Цей культурний захід також мав гуманітарний характер, щоб допомогти Україні, яка ціною свого життя бореться за свою свободу.

Оксана Мартинюк

У Осієку 11 жовтня 2025 року відбувся чудовий культурний захід – традиційна маніфестація «На крилах пісень», організована Українською громадою Республіки Хорватія та Українським культурно-просвітнім товариством «Леся Українка» Осієк.

Маніфестація присвячена видатній українській письменниці та перекладачці Лесі Українці, чие ім'я носить українське товариство в Осієку, а відбувся захід за фінансової підтримки Ради з питань національних меншин Республіки Хорватія.

До присутніх звернулися: Оксана Мартинюк, голова УКПТ «Леся Українка» Осієк, Тетяна Ласик Жагар,

U OSIJEKU ODRŽANA TRADICIONALNA MANIFESTACIJA „NA KRILIMA PJESME“

U Osijeku je 11. listopada 2025. godine održan prekrasan kulturni događaj – tradicionalna manifestacija „Na krilima pjesme“, u organizaciji Ukrajinske zajednice Republike Hrvatske i Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva „Lesja Ukrajinka“ Osijek. Manifestacija je posvećena istaknutoj ukrajinskoj spisateljici i prevoditeljici Lesji Ukrajinki čije ime nosi ukrajinska udruga u Osijeku, a održana je uz financijsku potporu Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske.

Prisutnima su se obratili: Oksana Martinjuk, predsjednica UKPD „Lesja Ukrajinka“ Osijek,

Tatjana Lasek Žagar, dopredsjednica UKPD „Lesja Ukrajinka“ Osijek, Tetyana Kochnyeva Ramač, predstavnica ukrajinske nacionalne manjine Vukovarsko-srijemske županije,

Mirko Fedak, predstavnik ukrajinske nacionalne manjine Sisačko-moslavačke županije,

časna sestra Anastazija, redovnica reda sv. Vasilija (Bazilija) iz Osijeka.

Na pozornici su zvučale ukrajinske narodne pjesme i poezija istaknutih ukrajinskih pjesnika, a isto tako, sudionici su izveli ukrajinske narodne plesove. Kroz poeziju, pjesmu i

narodni ples, sudionici su pokazali ljubav prema tradicijama i ukrajinskoj kulturi. Gledatelje je oduševila ljepota ukrajinske narodne nošnje svih sudionika. Varijaciju iz poznate baletne predstave „Šumska pjesma“ predstavili su učenici odjela za klasični balet Glazbene škole Franje Kuhača Osijek. „Šumska pjesma“ ukrajinske spisateljice Lesje Ukrajinke u ukrajinskoj književnosti je himna ljepoti ukrajinskog jezika, a također „Šumska pjesma“ je i legendarni balet koji je već više od 75 godina ponos ne samo ukrajinske koreografije, već i svjetske klasične baštine.

Sudionici svečanog koncerta bili su: UKPD "Lesja Ukrajinka" Osijek, KPD Ukrajinaca „Karpati“ Lipovljani, UKPD "Andrij Pelih" Šumeće, učenici OŠ „Antun Matija Reljković“ Bebrina, učenici Glazbene škole "Franjo Kuhač" Osijek.

Na kraju svečanog koncerta solistica Tatjana Lasek Žagar izvela je duhovnu himnu Ukrajine „Bože veliki, jedini, čuvaj nam Ukrajinu“. Pjesma je ujedinila sve prisutne u zajedničkoj molitvi za mir u Ukrajini i u svijetu.

Ovaj kulturni događaj imao je i humanitarni karakter za pomoć Ukrajini koja se bori za svoju slobodu cijenom života.

Oksana Martinjuk

КАТЕРИНА МІХАЛІЦИНА: «ЩОБ СВІТ ПОЧУВ НАШІ ГОЛОСИ»

Вже втретє до Загреба завітала дитяча письменниця, поетка, перекладачка і волонтерка Катерина Міхаліцина, членкиня Українського ПЕН. Як каже гостя: «Загреб вміє мене заспокоїти людьми, яких тут зустрічаю».

11 жовтня 2025 року мисткиня читала свої вірші про війну і спілкувалася з українською громадою і студентами-україністами в кав'ярні Fusnota, де були представлені також і переклади українських авторів хорватською мовою. Наступного дня Катерина Міхаліцина спільно з українськими авторами і хорватськими колегами (Євген і Соломія Степаненко, Томіца Байсіч та Дарія Павлешен) відкрила в приміщенні мистецької фото-галереї Muzej povog vala виставку військової фотографії «Тріщини» українського військового, фотографа і письменника Юрія Костишина (позивний «Кіт Характерник»), який воює за Україну з 2015 року. Окрім розповіді про самого фотографа та історію створення фотографій, під час презентації і відкриття виставки йшлося про переклади віршів українських поетів хорватською (збірку Ukrajina 2024. Glasovi i slike переклала та впорядкувала Алла Татаренко, вірші хорватською вийшли друком завдяки зусиллям Хорватського ПЕН і Томіци Байсіча, а фотографії Юрка Костишина і малюнок Катерини Міхаліциної стали до неї ілюстраціями та обкладинкою). Презентацію збагатили розповіді ветерана і журналіста Євгенія Степаненка і його доньки Соломії, які разом прочитали уривки перекладеної хорватською мовою «Абетки війни»

(Abeceda rata, видавництво) – спільної книги, що виникла на онові переписки батька і донечки у час, коли він боровив Україну на фронті. Окрім розповіді, на усіх присутніх особливо сильне враження справила поезія вбитої російською ракетою письменниці і документаторки російських злочинів в Україні Вікторії Амеліної. Її поетична збірка, видана вже після загибелі авторки зусиллями її родини та подруг, побачила світ тепер і хорватською (Svjedočanstvo, видавництво хорватського ПЕН, переклад Алли Татаренко і Дарії Павлешен). Вірші прочитала Катерина Міхаліцина, яка теж працювала над збіркою, наголосивши, що голос Вікторії неодмінно має звучати і далі, розповідаючи світові про російську війну, але також любов, відвагу й сестринство.

Ось що розповіла Катерина про фотографії Юрка Костишина та спільну працю:

– Це вже четверта наша спільна виставка: Юрка як фотографа і мене як кураторки. До того були Вільнюс, Львів і Берлін. А до 2024 я і подумати не могла, що візьмуся за подібне. Та Юркові фото настільки сильні, пронизливі, ніжні, настільки про любов до землі, яку він боронить і яка боронить, буквально, його, що у мене просто не залишилося вибору. Хочу, щоб їх, а через них і історію українського спротиву, побачило якомога більше людей. І дуже хотіла б, щоб Юрко мав змогу сам бути тут чи деінде, сам розповідав про свої фото та історії, що за ними стоять. Але він зараз на Сумщині, на фронті, тож мені за велику честь і відповідальність бути його голосом тут, у Загребі.

Дуже хочу, щоб люди знали поезію військових

Під час читання-розмови у книгарні Катерина зазначила:

– Насправді мені дуже хотілося б сидіти тихенько вдома і, скажімо, писати дитячі книжки. Але росія не лишила нікому з нас такої розкоші, бо поки маєш голос, мусиш розповідати правду про те, що вона з нами робить, із кожного доступного майданчика. Шукати входи в розмову, так, щоб не просто розповісти своє, а щоб тебе почули чи, принаймні спробували. Я найчастіше говорю через вірші, бо саме вони «достукуються» до аудиторії, яка не має безпосереднього досвіду війни, через емоції, майже дошкірно.

Проте найбільше мені хочеться, щоб люди знали, скажімо, поезію наших військових, які переживають пекло на фронті й не втрачають здатність творити. Їхні свідчення – найгостріші та найправдивіші. Тож при нагоді почитайте вірші Єви Тур, Федора Рудого, Валерія Пузіка та інших...

Війна проти нас змінюється, зараз вона не та сама, що в 2022. І способи говорити про неї мають змінюватися, бо інакше від нас буде надто легко відмахнутися, заплющити очі на щоденні трагедії. Бо вони ж – наші, не чийсь. Ну, українці тримаються, опираються – до цього у світі вже ніби як звикли. Але досі не розуміють, якою ціною

це все дається... Я не люблю слово «незламні», бо ми всі дуже навіть ламкі й внутрішні ресурси, що довше триває повномасштабна війна, стають все вичерпнішими. Та просто взяти і замовкнути чи припинити робити своє - не можна, бо тоді нашу історію розкажуть за нас, як це вже було. І тому доводиться постійно шукати неможливий баланс: допомагати, кому можеш, але військовим насамперед, розповідати світу про те, що відбувається тут, пам'ятати тих, кого росія в нас відбирала і продовжує це робити...

Елементи нормального життя у війні - це форма опору. З мого досвіду: щоб тебе почули, потрібно розповідати дуже людські, дуже людяні історії. Бо чим далі від українських кордонів - тим легше затулитися від теми війни... І тому, наприклад, я часто ділюся ось такою історією. З дозволу моєї подруги, звісно.

Представляю себе так: письменниця, мама трьох дітей і трьох собак. Перший собака - з львівського притулку, взятий в ковідні часи, друга - з харківського, який на початку 2022 розбили росіяни, а третя - з Нікополя, я взяла її восени 2024. Нікополь - це місто на Дніпропетровщині, яке постійно обстрілюють і яке розташоване всього за 9 км від окупованого Енергодара, на березі того, що колись, до підризу росіянами дамби, було Каховським «морем». У Нікополі моя добра подруга Олена Вошун тримає притулок для собак. Їх деє 350 постійно, інколи менше, частіше - більше. Попри страхітливі умови, в яких їй доводиться жити через російську навалу, Оленка має найдобріше серце і найсвітлішу усмішку, вона дбає про всіх своїх підопічних постійно, викладаючись на всі сто... І от, я, маючи 3 дітей і 3 собак, і живучи у Львові, часом до вечора заплутуюся в їхніх іменах, а Оленка, Оленка - ні. Вона знає всіх своїх собак на ім'я, пам'ятає, звідки вони, їхні історії. І ненастанно про них піклується... Коли мене запитують, навіщо ви про це розповідаєте, кажу: історія Оленки - це про силу і ще більше про людяність. І це те, чим ми відрізняємося від росіян: ті тільки нищать, а ми всіма силами намагаємося зберегти... У європейські медіа потрапляє дуже мало інформації про те, як живуть у війні звичайні люди. Є трохи про політику, трохи про фронт і російські атаки. Відповідно, мало хто розуміє, як ми живемо на суто практичному якомусь, побутовому рівні. Тому під час неформальних зустрічей з іноземними колегами я часто пропоную: зараз ви можете запитати мене про все, що давно хотіли, але соромилися. І люди питають: чи ходять у вас громадський транспорт, чи працюють школи і кав'ярні; дивуються нашим фестивалям книжковим і не тільки, намагаються зрозуміти якість принципи побутової безпеки. Найгірше, коли нічого не запитують, коли зависає глуха стіна мовчання...

З цікавого: закордоном знову почало вигулькувати питання про неспровокованість цієї війни. Давно не було, і от... Доводиться багато пояснювати, і далеко, від світових домовленостей 1991 року нам як незалежній державі. Ще є така собі пастка резиліентності, про яку віднедавна часто згадують: з одного боку «Як ви можете

так гарно виглядати, якщо ви - з війни? І так розважливо говорити, як що все, про що ви говорите, - пережито?», а з іншого, якщо таки дозволиш собі більше емоцій, то станеш «упередженою, травмованою україною». І тут теж доводиться шукати якийсь неіснуючий баланс, щоб, попри все, достукатися до слухачів. А при нагоді хочу дуже подякувати всіх, хто перекладає українську поезію часу великої війни, бо, насамперед, це великий емоційний виклик, а також бо саме перекладачі є рупорами наших голосів у себе в країнах, адже їм так легко вже не закинеш упередженість і травмованість...

Багатьом європейцям досі складно повірити, що російські військові на нашій землі чинять те, що вони чинять з особливою жорстокістю, що це не просто солдати, які підкоряються чиймось наказам, а нелюди, які роблять те, що роблять з ненависті до всього українського. І тому це - геноцидальна війна. Їм важко прийняти, що ось таке відверте і страшне зло існує зовсім поруч із ними. Бо якщо в це повірити, доведеться нарешті прокинутися і щось із цим робити...

Досьє: Катерина Міхаліцина живе у Львові, родом з Млинова Рівненської області. Авторка 20 книжок для дітей та кількох збірок поезії. З 2013 по 2020 роки працювала заступницею головного редактора у «Видавництві Старого Лева». У 2021 року стала кураторкою дитячої програми Нью-Йоркського літературного фестивалю (у містечку Нью-Йорк на Донеччині), який створила письменниця і громадська діячка Вікторія Амеліна.

Після початку повномасштабного вторгнення росії в Україну, Катерина Міхаліцина брала участь у проєктах, які допомагали західним аудиторіям краще зрозуміти, що чинять росіяни. Зокрема, долучилась як спікерка до ПЕНівського проєкту "Діалоги про війну", побувала на фестивалях і читаннях у Вільнюсі, Лейпцигу, Франкфурті, Мюнстері, Празі, Загребі тощо. Регулярна учасниця літературно-волонтерських ПЕНівських поїздок на прифронтові та деокуповані території. Учасниця проєкту «Валізка з книжками», спрямованого на підтримку дітей та родин в евакуації, а також українських бібліотекарів, які працюють з переселеними дітьми та дітьми прифронтових чи деокупованих територій.

Ксенія Мелешко

UKRAJINSKI SKLADATELJ MYKOLA LEONTOVYČ

„Istraživanja u narodnoj glazbi oživljavaju nove oblike harmonije i kontrapunkta, koji su organski povezani s narodnom pjesmom, jer pjesma, kao umjetnički usavršeno djelo, ne nudi samo jednu melodiju, već u sebi skriva sve glazbene značajke – harmoniju, kontrapunkt i drugo. Treba znati zapisati je i osjetiti sve što ona može pružiti glazbi u širem smislu riječi.“

To je bilo glazbeno geslo kojeg se Mykola Leontovyč pridržavao tijekom cijelog svog života.

Mykola Leontovyč

Zovu ga draguljarom ukrajinske pjesme, Bachom u zborskoj glazbi, a glazbeno djelo „Ščedryk“ postalo je svjetski simbol Božića. Mykola Leontovyč – ukrajinski skladatelj, zbarski dirigent i društveni aktivist. Autor genijalnih zbarskih minijatura a njegovo aranžiranje narodnih pjesama postalo je slavno u cijelome svijetu.

Od ranog djetinjstva odrastao je uz glazbu jer potječe iz obitelji intelektualaca, gdje se glazba duboko poštivala i bila je dio svakodnevnog života: otac i djed su bili svećenici te su posjedovali iznimne glazbene vještine. Otac je odlično svirao citru, balalajku, gitaru i violinu. Slušajući očevu svirku, Mykola je i sam počeo ponavljati narodne melodije s glazbenim instrumentima. Majka je jako voljela narodne pjesme i lijepo ih pjevala. Brat Oleksandr postao je profesionalni pjevač, sestra Marija školovala se za pjevanje u Odesi, a Olena učila klavir na konzervatoriju u Kyjivu. Sestra Viktorija, kao i ostali, svirala je nekoliko instrumenata. Mykola Leontovyč krenuo je očevim stopama. Najprije je upisao učilište, a zatim i podiljsko bogoslovno sjemenište, ali svećenik nikada nije postao, već je odabrao zanimanje učitelja. Dugo vremena bio je nezasaženo zaboravljen, možda zato što je veći dio svog života proveo u malim provincijskim mjestima Podilje. Čak i u Kyjivu, malo su znali o njemu. A on, kao iznimno skroman čovjek, nikada nije čeznuo za samopromocijom i nije tražio slavu.

Od 1908. do 1918. godine radio je u podiljskom gradiću Tulčyn, gdje su ga izabrali za predsjednika lokalne podružnice organizacije „Prosvita“. Predavao je pjevanje u svim razredima tulčynskog eparhijskog bogoslovnog učilišta. Vodio je i školski zbor koji je dva do tri puta godišnje priređivao koncerte ukrajinske glazbe. Osim toga, držao je i predavanja političkih, ekonomskih i književnih tema.

Stvaralaštvo M. Leontovyča bilo je tijesno povezano s njegovim učiteljskim pozivom. Dok je predavao u seoskim školama i bogoslovnim učilištima, okupljao je zborove – a za njih mu je trebao ukrajinski glazbeni repertoar. Budući da je nastavnog materijala za zborove bilo premalo, sam je počeo stvarati obrade narod-

nih pjesama. S vremenom je to preraslo ne samo u posao, već u njegovu unutarnju, životnu potrebu. Fenomen njegova stvaralaštva leži u tome da je, iako nikada nije stekao formalno glazbeno obrazovanje, dosegnuo vrhunce profesionalizma u žanru zbarske obrade narodnih pjesama. U tome su mu mnogo pomogli susreti s glasovitim muzikologom i skladateljem Boleslavom Yavorskym. Kod ovog renomiranog glazbenika Leontovyč je tijekom deset godina išao na privatne satove glazbe. Diljem svijeta poznati „Ščedryk“ nastao je upravo u razdoblju kada se skladatelj školovao kod Boleslava Yavorskog, kao pokušaj oživljavanja i stvaralačkog preoblikovanja najstarijih slojeva ukrajinskoga obrednog folklora. Za bolje razumijevanje, arhaične pjesme bile su iznimno jednostavne u melodijskom smislu, jer su se često vezivale uz određene ritualne, zazivne obrede. Njihova je melodija bila oskudna – svedena tek na tri ili četiri tona. I to je bio veliki izazov – od tako skromne pjesmice stvoriti visoko umjetničku zbarsku minijaturu. Leontovyč je taj zadatak svladao virtuosno. Bio je jako zahtjevan, očito i perfekcionista po naravi, pa se često vraćao već napisanim djelima kako bi ih doradio i usavršio. Tako je bilo i sa „Ščedrykom“. Postoji čak pet različitih obrada ove melodije kroz osamnaest godina (od 1901. do 1919. godine). Svijet je „Ščedryka“ prvi puta čuo 1916. godine.

Zanimljivo je da je popularnost „Ščedryka“ zapravo bila slučajna. U umjetničkom nasljedstvu M. Leontovyča postoji više drugih zbarskih remek-djela koja nimalo ne zaostaju po svojoj kreativnoj vrijednosti za „Ščedrykom“. Zato je pogrešno misliti da je „Ščedryk“ postao najpopularniji zato što je ponajbolje zbarsko djelo skladatelja.

Povijest popularnosti „Ščedryka“ je povezana s djelovanjem još dvojice znamenitih Ukrajinaca, Kyryla Stecenka i Oleksandra Košycja. Kao dirigent studentskog zbora Sveučilišta svetoga Volodymyra u Kyjivu, Košycj je utemeljio tradiciju božićnih koncerata. Sama ideja da se „Ščedryk“ Leontovyča izvede upravo na kyjivskim božićnim koncertima 1916. godine, potekla je od skladatelja Kyryla Stecenka. On je nagovorio skromnog Leontovyča da preda partituru „Ščedryka“ kako bi je zbor mogao uvježbati.

I tako je na Božić 1916. godine studentski zbor kyjivskog sveučilišta prvi put izveo „Ščedryka“. Dojam nakon izvedbe bio je izvanredan. Isticala se virtuosnost skladatelja, novina i neobičnost samoga djela. „Ščedryk“ je čak šesnaest puta bio otpjevan na bis! Bio je to apsolutno novi pojam u ukrajinskoj glazbenoj kulturi.

Kako je „Ščedryk“ postao glavna pjesma američkog Božića

16. siječnja 1919. godine, na inicijativu i po nalogu predsjednika Direktorija, Simona Petljure, osnovana je Ukrajinska republikanska zborna kapela s ciljem da u svijetu promovira ukrajinsku glazbenu kulturu. Kapelu su vodili Kyrylo Stecenko i Oleksandr Košycj.

Ali, već u ožujku iste godine, kapela je bila prisiljena bježati iz Kyjiva, pred postrojbama bande Muravjova, kada su grad zaposjele snage Vijeća narodnih komesara RSFSR. Upravo tada kapela započnje svoju znamenitu turneju i već tada na repertoaru kapele bio je

velik broj zbornih djela M. Leontovyča, a među njima i „Ščedryk“.

Najprije su nastupali u Europi, a potom su pozvani i u Sjedinjene Američke Države.

Tijekom jednog od nastupa zbora u New Yorku, 1921. godine, u slavnome Carnegie Hallu među publikom se našao i američki dirigent ukrajinskog podrijetla Peter Vilhovskij, tadašnji asistent znamenitog Talijana Artura Toscaninija. Izvedba „Ščedryka“ toliko ga je očarala, da je odlučio skladbu prilagoditi za izvedbu američkog dječjeg zbora. No, kako bi zbor mogao otpjevati „Ščedryka“, bilo je nužno napisati posve novi tekst na engleskom jeziku. Izravan prijevod jednostavno nije bilo moguće izvesti jer „Ščedryk“ je, naime, arhaična popijevka – ščedrivka čije bi se značenje u potpunosti izgubilo prijevodom na jezik drukčije kulture.

Da su se izvorne riječi pjesme doslovno prevele na engleski, ona bi izgubila svaki smisao jer američki slušatelj ne bi shvatio o čemu se zapravo radi. Najprije bi mu se trebalo održati čitavo predavanje o kulturi ščedruvanja u Ukrajini, pa tek onda započeti s izvedbom. Zato je Peter Vilhovskij napisao posve novi tekst, s riječima: „Kad se Krist rodio, po cijelome svijetu zazvonila su zvona“ i božićnu pjesmu nazvao „Carol of the Bells“. A zašto zvona? Zato što je motiv „Ščedryka“ neodoljivo podsjećao Vilhovskog na zvuk zvona.

U početku su „Ščedryk“ izvodili dječji zborovi, a poslije, počevši od 1960-ih godina, i posebno tijekom posljednja dva desetljeća, „Ščedryk“ je postao gotovo službena pjesma američkog Božića.

U Sjedinjenim Državama nitko nije znao tko je zapravo Mykola Leontovyč te se autorstvo u pravilu pripisivalo Peteru Vilhovskom. Čak i danas, u Europi i Americi, osim u rijetkim iznimkama, autorstvo Leontovyča jedva se i spominje. Zato je važan zadatak Ukrajinaca ispraviti ovu nepravdu čim prije i vratiti skladatelju mjesto koje mu s pravom pripada. Jer zasluga Vilhovskog leži tek u tome što on napisao samo tekst na engleskom jeziku.

Tragična sudbina skladatelja

koji je svijetu podario najpoznatiju božićnu pjesmu

Nakon stvaranja Ukrajinske Narodne Republike, Mykola Leontovyč preselio se u Kyjiv i, zajedno s drugim istaknutim protagonistima ukrajinskog nacionalnog pokreta, započeo intenzivno djelovanje na izgradnji ukrajinskog kulturnog i prosvjetnog života.

No tim planovima se nije bilo suđeno ostvariti, jer su ubrzo Kyjiv zaposjeli boljševici. Nedugo zatim započeo je val ubojstava najboljih predstavnika ukrajinske stvaralačke i intelektualne elite. Jedna od prvih žrtava zločinačkog režima bio je svjetski poznati ukrajinski slikar Oleksandr Muraško, koga su jednostavno ubili nasred ulice.

Leontovyč nastradao je upravo kad je došao posjetiti svog bolesnog oca. S tim je zadatkom k njemu bio specijalno poslan čekist, koji je opljačkao kuću i hladnokrvno ustrijelio Mykolu Leontovyča. Bilo je to namjerno ubojstvo talentiranog ukrajinskog skladatelja, koje su počinili ČK.

Ubojstvo Leontovyča izazvalo je veliki šok u krugovima ukrajinskih intelektualaca.

Nekoliko dana nakon smrti skladatelja osnovano je Glazbeno društvo M. Leontovyča. U njemu su se okupili znameniti glazbenici, skladatelji, umjetnici i javni djelatnici, kao što su: Jakiv

Stepovy, Kyrylo Stecenko, Olesj Čapkovskij, Klyment Kvitka, Dmytro Revutsky i drugi.

Društvo, koje je djelovalo sedam godina (1921.–1928.), bavilo se popularizacijom ostavštine Leontovyča i nacionalne glazbene umjetnosti, postavljajući si za cilj uzdizanje i razvoj glazbene kulture u Ukrajini.

Baština Leontovyča predstavlja dragocjeno umjetničko bogatstvo ukrajinske glazbene kulture. Njegovo stvaralaštvo postalo je uzorom vještine za skladatelje koji uspješno razvijaju progresivne umjetničko-estetske principe ovog istaknutog umjetnika. Njegova djela nisu samo škola za skladatelje, već i za dirigente-voditelje zborova.

Još dok smo pohađali Koledž Solomije Krušelnytske u ukrajinskom gradu Ternopilju, nama, studentima odsjeka za dirigente-voditelje zborova, obavezno su preporučivali za proučavanje upravo djela Mykole Leontovyča. Dakle, i poznati „Ščedryk“, i „Pjevaju pijetli“, i „Imala majka jednu kćer“ – sva su mi ta djela poznata još iz vremena mog studiranja na koledžu.

Zato sam odlučila uvrstiti ih u knjigu - zbornik najpopularnijih zbornih djela skladatelja za mješovite, ženske, muške i dječje zborove i, možda, obogatiti ovim materijalom mladu generaciju hrvatskih studenata koji studiraju u glazbenim obrazovnim ustanovama u Hrvatskoj. Ova sunčana država bogata je klapama, zbornim ansamblima, muškim, ženskim, dječjim i mješovitim zbornim kapelama.

Obrađujući vlastitu metodu aktivne transformacije narodnih pjesama, Leontovyč je pažljivo proučavao bogatu baštinu Mykole Lysenka, koji je u svojim obradama znao spojiti specifičnost folklorne tonalnosti, podglasnosti fature s načelima profesionalne umjetnosti. Kao i svaki pravi umjetnik, Leontovyč nije bio pasivni nasljednik iskustva svojih prethodnika. Za njega je tradicija bila polazišna točka za nova kreativna istraživanja i određivanje viših granica u području aktivnog preispitivanja i profesionalnog usvajanja slika i stilskih temelja narodne kulture pjevanja. Leontovyč je za osnovu svojih djela koristio pjesme različitih žanrova i tematskih skupina – obredne i pjesme za igre, povijesne, šaljive, plesne. Pozornost je posvećivao onim uzorcima folklora koji su povezani sa svakodnevnim životom i običajima naroda, kao nositeljima odraza misli, osjećaja i psihologije ljudi.

Ovisno o žanru, formi i glazbenom stilu pjesama, Leontovyč daje prednost akordno-harmoničnoj fakturi ili melodizaciji pojedinih horizontalnih linija, koristi polifonične prijeme, i u oblikovanju glazbenih djela obraća se principu ostinata.

Harmonični jezik skladatelja također je prepoznatljiv po slikovitosti i originalnosti zvučanja. Posebna značajka harmonija Leontovyča je široka primjena nepripremljenih zadržki ili disonantnih intervala, što pojačava disonance i istovremeno dovodi do melodioznosti, naglašavajući horizontalnost harmoničnog kretanja. Naglašavajući samobitnost zbornske glazbe Leontovyča, ne može se ne obratiti pozornost na interpretaciju skladateljevih zbornih boja. Umjetnik se njima slobodno i nenametljivo koristi kako bi vjerno prikazao karakter i suštinu događanja o kojima se govori u tekstu te unutarnju dinamiku sadržaja pjesme.

Olga Kaminska

ZAJEDNIČKO HODOČAŠĆE U MARIAGYUD

ispovijedi. Uslijedilo je zajedničko misno slavlje koje je predvodio preč. Marko Martić u zajedništvu s o. Aleksandrom Hmiljom. Nakon misnog slavlja ispred vanjskog oltara svetišta vjernici su pjevajući i izgovarajući tekst izmolili akatist Presvetoj Bogorodici. Akatist (grč. Akáthistos, što znači „nesjedeći“) je svečani himan u čast Isusu Kristu, Presvetoj Bogorodici ili svecima, koji se moli stojeći. Riječ je o jednoj od najljepših i najpoznatijih pobožnosti istočne kršćanske tradicije, sastavljenoj od 24 pjesme (ikosa i kondaka) u kojima se izražava zahvalnost, hvala i molitva.

Završetkom svih pobožnosti uslijedilo je zajedništvo za stolom, obilazak pečuške katedrale (bazilike) sv. Petra i Pavla i šetnja kroz središte grada Pečuha, sjedišta pečuške biskupije te mogućnost kupnje suvenira za uspomenu na prekrasno hodočašće koje je ujedinilo u molitvi i radosti zajedništva dvije župne zajednice rimskog obreda ili latinskog obreda i bizantskog obreda ili grkokatoličkog obreda koji su, pored koptskog obreda (Egipat), etiopskog obreda, zapadno-sirijskog obreda, istočno-sirijskog obreda i armenskog obreda dva najraširenija obreda u katoličkoj crkvi. I ovo hodočašće je pokazalo da su Ukrajinci-grkokatolici na prostorima Slavonije a i cijele Republike Hrvatske pustili snažno korijenje i da su svoju vjeru i kulturu utkali u prepoznatljivo zajedničko bogatstvo lijepe naše Hrvatske.

Na kraju treba pojasniti i povijest bazilike Máriagyűd (Marijađud) koja se nalazi u Južnom prekodunavlju, 25 kilo-

Vjernici iz rimokatoličke župe Rođenja sv. Ivana Krstitelja iz Sibinja i grkokatoličke župe Uzvišenja sv. Križa iz Slavenskog Broda i filijalnih župa, njih više od stotinu, predvođeni sibinjskim župnikom i dekanom preč. Markom Martićem i grkokatoličkim župnikom o. Aleksandrom Hmiljem, u zajedništvu i molitvi hodočastili su u subotu 25. listopada 2025. godine u drevno marijansko svetište Mariagyud u Mađarskoj. Vjernici su po dolasku u svetište imali priliku za osobnu pobožnost te mogućnost pomirenja u sakramentu

metara južno od grada Pečuha, podno planine Tenkes. Sada je to gradska četvrt Šikloša. Prvi pisani spomen imena Đud/Gyűd datira iz godine 1290. Krajem XVII. stoljeća bilježe se Gospina ukazanja, rađaju se legende, prema kojima je Gospin kip postavljen još prije dolaska Mađara, za vrijeme Slavena, a mjesto je već tada bilo pod zaštitom Majke Božje od izvora. Od 1689.g. svetište je prepušteno na brigu franjevcima. Sadašnji milosni kip Majke Božje dar je pečuškog biskupa Nesselrode Vilmosa iz godine 1713. Crkva se između 1739. i 1742. preuređuje i dograđuje u baroknom stilu. Godine 1805. papa Pio V. daje crkvi dozvolu za organiziranje proštenja. Godine 1950. nakon što je tadašnja vlast odredbom ukinula redovnička zvanja, brigu o svetištu od franjevaca preuzimaju svjetovni svećenici, a devedesetih godina se crkva u cijelosti obnavlja. Godine 2008. Papa Benedikt XVI. dodjeljuje crkvi

titulu basilica minor što joj donosi nove mogućnosti za djelomični i potpuni oprost.

Hodočašće (starosl. hodč'stvo) je pokloničko putovanje do nekog svetog mjesta iz religioznih razloga. Kao religiozni čin, hodočašće gotovo uvijek ima obilježje zasluge u osobnom spasenju. Javlja se u različitim religijama (hinduizam, islam i dr.). U kršćanstvu simbolizira život kršćana kroz trpljenje i napor puta do cilja u mjestu hodočašća. Motivi su molba ili zahvala za neku milost ili tjelesnu potrebu, te duhovna okrpja i obnova, a ciljevi su svetišta svetaca, Marije i mjesta čudesnih pojava kako je objašnjeno u Hrvatskoj enciklopediji Leksikografskog zavoda Miroslav Krleža., mrežno izdanje.

Nikola Zastrižni

Foto: Anita Terzić

ŽUPA KRISTA KRALJA U VUKOVARU PROSLAVILA NASLOVNI BLAGDAN

Na Nedjelju Krista Kralja, 16. listopada 2025., istoimena grkokatolička župa u Vukovaru proslavila je svoj naslovni blagdan. Božansku liturgiju je predslužio i propovi-

jedao umirovljeni svećenik o. Mihajlo Hardi, koji je od 1974. do 1984 bio kapelanom ove župe. Na kraju liturgije, a o 50. obljetnici svoga svećeništva, udijelio je vjernicima svoj blagoslov. S o. Mihajlom su suslužili župnik Petrovaca o. Vladimir Sedlak, župnik Mikluševaca o. Roman Stupjak, gvardijan Franjevačkog samostana fra Fonio Vučemilović te svećenici iz Eparhije sv. Nikole - Ruski Krstur o. Mihajlo Režak iz Šida i o. Vladimir Edelinski iz Berkasova, a liturgiji su nazočili i predstavnici Grada Vukovara i Županije. Na kraju liturgije, župnik o. Oleg Zakaljuk je sve pozdravio i svima se zahvalio te pozvao sve na zajedničko druženje.

Križevačka eparhija

26. listopada 2025.

U OSIJEKU PROSLAVLJEN BLAGDAN KRISTA KRALJA

Na Nedjelju Krista Kralja, 26. listopada 2025. godine, koja se u Grkokatoličkoj Crkvi slavi posljednje nedjelje u listopadu, istoimene grkokatoličke župe u Vukovaru i Osijeku svečano su proslavile svoj naslovni blagdan. U Osijeku je blagdan Krista Kralja proslavljen u kapeli Samostana sestara bazilijanki, koja ujedno služi kao župna crkva. Božansku litur-

giju predvodio je osječki župnik o. Ljubomir Sturko, a propovijedao o. Robert Čabraja, kapelan u Slavonskom Brodu. U koncelebraciji su sudjelovali i o. Nikola Stupjak, slavonski dekan i župnik Lipovljana, te o. Aleksandar Hmilj, župnik u Slavonskom Brodu.

IKA, 26. listopada 2025.

U BUKOVLJU SVEČANO PROSLAVLJEN BLAGDAN POKROVA

U nedjelju, 28. rujna 2025. godine, svečano je proslavljen naslovni blagdan Pokrova (Zaštite) Presvete Bogorodice u najstarijoj grkokatoličkoj ukrajinskoj crkvi u Hrvatskoj u Bukovlju kod Slavonskog Broda. Blagdan inače pada 1. listopada, ali se po tradiciji već godinama obilježava nedjeljom radi toga da većina vjernika i njihovih gostiju može nazočiti svetoj liturgiji i proslavi ovog blagdana. Svetu arhijerejsku liturgiju predvodio je biskup križevački Milan Stipić. S biskupom su suslužili o. Aleksandar Hmilj, župnik u Slavonskom Brodu i Andrijevcima, o. Nikola Stupjak, dekan slavonski i župnik u Lipovljanima, o. Andrij Lučin, župnik u Kaniži i Šumeću, o. Oleg Zakaljuk, župnik u Vukovaru, o. Robert Čabraja, kapelan u Slavonskom Brodu, o. Ivan Kolosok i đakon o. Ante Jurković a posluživali su bogoslovi Grkokatoličkog sjemeništa. Liturgijsko pjevanje su predvodili gosti iz grkokatoličke župe Gornji Andrijevci a u pjevanju su sudjelovali gotovo svi vjernici kojih je bilo mnogo tako da svi nisu ni mogli stati u unutrašnjost crkve koja se postepeno obnavlja uz pomoć samih vjernika i Križevačke eparhije.

U propovijedi biskup Stipić je podsjetio na događaj ustanovljenja blagdana Pokrova Presvete Bogorodice te potakao vjernike da se uvijek utječu zaštitu i zagovoru Presvete Bogorodice. Rekao je da je ona prvi sljedbenik svoga Sina i stoga je naša moćna zagovornica na nebu. Kad god se nađemo u potrebi, možemo se obratiti svojoj nebeskoj Majci da nas zagovara kod svojega Sina, i kako nam čitava kršćanska tradicija svjedoči, nikada nećemo biti neuslišani ili zakinuti za milost, rekao je između ostalog, biskup Stipić. Zahvalio je župniku i njegovim suradnicima što su ugostili sve koji su došli sa raznih strana Brodsko-posavske županije a i šire. Na kraju svečane liturgije, tradicionalno, svi su vjernici primili pomazanje svetim uljem.

Pokrov Presvete Bogorodice je blagdan koji se obilježava 14. listopada prema julijanskom kalendaru, odnosno 1. listopada po gregorijanskom, a slavi Majku Božju kao zagovornicu i zaštitnicu kršćana, posebno vjernika u Istočnim crkvama. Sam događaj se zbio 1. listopada 911. godine u Bogorodičinoj crkvi u Carigradu za vrijeme napada na grad za vrijeme cara Lava Mudroga kada su monah Andrej Jurodivi i njegov učenik Epifanije vidjeli Bogorodicu kako za vrijeme svete liturgije širi svoj veo, kao da pokriva narod od opasnosti. Pokrila je ljude svojim velom i molila se s njima i grad je bio spašen. Bogorodica je viđena okružena anđelima i apostolima, odjevena u zlato. Ove godine, kao i prethodnih, domaćini su organizirali svečani ručak poslije liturgije za stotinjak gostiju ali ovaj puta u natkrivenom prostoru i u velikom dvorištu župljanina Slavka Berkete i time pokazali još jednom da je ova mala grkokatolička zajednica veoma dobro organizirana i spremna organizirati i ovako velike proslave na čemu im se zahvalio i vladika križevački Milan Stipić.

Nikola Zastrižni

U ZAGREBU OBILJEŽEN DAN BRANITELJA I BRANITELJICA

Na blagdan Pokrova presvete Bogorodice i Dan branitelja Ukrajine 1. listopada 2025. godine u konkatedrali sv. Ćirila i Metoda u Zagrebu na Gornjem gradu, svetu liturgiju za Ukrajinu i ukrajinski narod, pravedan mir i branitelje Ukrajine koji brane ukrajinski narod, ukrajinsku zemlju, crkve i hramove od ruskog agresora služili su biskup Križevačke grkokatoličke biskupije mons. Milan Stipić zajedno

sa župnikom o. Nenadom Krajačićem i župnim vikarom o. Gorazdom Bastašićem te đakonom Antom Jurkovićem i bogoslovima Svjatoslavom Kotkevychem, Nazarijem Ivanišinom i Jurijem Harhajem.

U povodu Dana branitelja i braniteljica Ukrajine u srijedu 1. listopada 2025. godine zahvaljujući Gradu Zagrebu i gradonačelniku Grada Zagreba gospodinu Tomislavu Tomaševiću, zagrebačke fontane u Ulici Hrvatske bratske zajednice zasvijetlile su simbolima Ukrajine i porukama podrške i solidarnosti s ukrajinskim narodom i Ukrajinom te braniteljima Ukrajine koji su svojom hrabrošću obranili i danas požrtvovno brane Ukrajinu i Europu, svoju i našu slobodu, temeljna ljudska prava i demokratske vrijednosti.

Članovi ukrajinske zajednice Grada Zagreba pod zagrebačkim fontanama razvili su zastave ukrajinskih brigada Oružanih snaga Ukrajine koje brane Ukrajinu od ruskog agresora, a kojima su, u okviru svojih mogućnosti, pomogli i pomažu Oružanim snagama Ukrajine do povratka mira u Ukrajinu.

Viktor Filima

У ЗАГРЕБІ ВІДЗНАЧИЛИ ДЕНЬ ЗАХИСНИКІВ І ЗАХИСНИЦЬ УКРАЇНИ

У День захисників і захисниць України, 1-го жовтня 2025 року, на свято Покрови Пресвятої Богородиці у Греко-католицькому конкафедральному соборі св. Кирила і Мефодія у столиці Хорватії Загребі Боже-ственну Літургію за Україну і український народ, справедливий мир і захисників України, які боронять український народ, українську землю, церкви і храми від російських загарбників служили Владика Мілан Кріжевецької Греко-католицької єпархії спільно з парохом о. Ненадом Краячічем, парафіяльним вікарієм о. Гораздом

Басташічем та дияконом Антом Юрковичем і богослов-ами Святославом Коткевичем, Назарієм Іванішином і Юрієм Гаргаєм.

Того ж дня, з нагоди Дня захисників і захисниць України, завдяки меру міста Загреб панові Томіславу Тома-шевічу місто Загреб підсвітило Загребські фонтани на вулиці Хорватської братської спільноти (Ulica Hrvatske bratske zajednice) символікою України та посланнями підтримки й солідарності з українським народом і Укра-їною та захисникам України, які своєю мужністю захи-стили і сьогодні жертвовно захищають Україну та Європу, свою і нашу свободу, права людини і демократичні цінно-сті.

Члени Української громади міста Загреб під Загреб-ськими фонтанами розгорнули прапори українських бригад Збройних сил України, які захищають Україну від російських загарбників, і яким в рамках можливості допомогли і допомагають через поставку обладнання, яке сприяє Збройним Силам України повернути мир в Україну.

Віктор Філіма

Obilježavanje Dana ukrajinske pismenosti i jezika u organizaciji Ukrajinke zajednice Republike Hrvatske